

VAKOK VILÁGA

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

ELŐFIZETHETŐ
A MEGYEI SZERVEKNÉL
ÉS A VAKOK
ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
KIADÓHIVATALÁNÁL:
BUDAPEST XIV., MAJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

XLVI. évfolyam
1985 * 10. szám

L. Braille

LAK ISTVÁN

Elnökségi ülés

Szövetségünk központi elnöksége a júliusi szünet után 1985. augusztus 22-én tartott ülést. Jelen voltak: Dr. Jáksó László elnök, dr. Bódi István főtitkár, Barna Zoltán, Gerdelics Ferenc, dr. Hohl József, Kiss Sándor, Lak István, Nagy Ernő, Pinviczki György, dr. Szél Lajos elnökségi tagok; dr. Molnár Antal elnökségi póttag, valamint Daru Gerőné hivatalvezető-helyettes és Pálffy Lászlóné párttitkár. Dr. Jáksó László megnyitója után ismertette a napirendi pontokat, melyeket módosításokkal elfogadott az elnökség.

Az első napirendi pontban az idei esztendő II. negyedében született elnökségi határozatok végrehajtásával foglalkozott a testület.

A második napirendi pontban az oktatási bizottság vezetőjének, Nyúl Győzőnek beszámolóját hallgatták meg a jelenlevők a bizottság elmúlt tanévi munkájáról. Az 1984—85-ös tanévben összesen 55 tagtársunk folytatott tanulmányokat különböző iskolákban. A dolgozók általános iskolájában 2 sorstárs a VII., 3 pedig a VIII. osztályt fejezte be. Középiskolákban 26 személy tanult, közülük 7 érettségizett, 1 harmadik, 4 második, 11 pedig első osztályba járt, 3 a dolgozók esti gimnáziumát végzi. A 3 főiskolai hallgató közül az egyik a félév után nem folytatta tanulmányait. Egyetemen 12 tagtársunk tanult. Ezek közül 1 közgazdasági, 4 bölcsészettu-

dományi, 7 pedig jogi tanulmányokat folytatott. A joghallgatók közül 1 befejezte tanulmányait, 3 a következő tanévben szerezhet diplomát, harmadik — második — első évfolyamon egy-egy hallgató tanult.

Az elmúlt időszakban 8 személy kezdte el a gyógymasszór-tanfolyamot, közülük heten befejezték. A most végzett gyógymasszöröknek nincs elhelyezkedési gondjuk. Az említett időszakban egy tanuló a kárpitosképzés második évét fejezte be.

Az elmúlt tanév folyamán összesen 71 550 forintot fizetett ki a szövetség tanulmányi hozzájárulás címén a tanulóknak.

Az általános iskolát végzetek pályaválasztása:

A vakok általános iskolájának normál tagozatán 15 diák végzett. Ezek közül 9 jelentkezett gimnáziumba, 1 zongorahangoló tanulónak, 5 személy telefonalközpont-kezelőként helyezkedik el. Az iskola kiegészítő tagozatáról kikerültek közül 1 Budapesten a Kefe- és Seps-rügyártó Vállalatnál, két fiatal a családban foglalkoztatnak, ketten pedig intézeti gondozásba kerülnek.

A gyengénlátók iskoláját 13 fiatal fejezte be. Ezek közül különböző középiskolában 3 fiatal, a többi diák pedig szakmunkásképző iskolákban tanult. Ez utóbbiak közt lesz könyvtáros, kárpitos, eladó, sütőipari tanuló, gépíró, de lesz kisállattenyésztő szakot folytató is.

A normál általános iskolából 8 fiatal került tagtársaink sorába. Ezek közül középiskolai és szakmunkásképzőt folytató tanuló is lesz, egy személy telefonosként fog dolgozni. A diákok nagyobbik része kollégiumokban lakik majd, a kisebbség pedig bejáróként fog tanulni. Az 1985—86-os tanévben várhatóan 84 középiskolás, 13 főiskolai, illetve egyetemi hallgató lesz. A gyógymasszór-tanfolyamra jelentkezett 18 személy közül 11 nyert felvételt.

Az alapos és minden részletre kiterjedő beszámolót a testület széleskörű vita után elfogadta.

A harmadik napirendi pontban bejelentések következtek.

Ezek között külföldi értekezletek, találkozók időpontját ismertette a főtitkár. Még ez év október elején Columbiában lesz egy szakmai vetélkedő, bemutató, szeminárium, amelyen szövetségünk is képviselteti magát. 1986 júniusában Dániában, Koppenhágában a segéd-eszköz-kiállításra és konferenciára szövetségünk két személyt küld ki.

A jövő év októberében Olaszországban mozgáskonferenciát rendeznek, amely a vakok közlekedésével foglalkozik. Hazánkat ezen 3 szakember képviseli. Ugyancsak jövőre lesz egy konferencia Hollandiában pedagógusok részére, ez a gyengénlátók problémáit tárgyalja, szövetségünket itt 2 személy képviseli.

Gerdelics Ferenc, a szakmai csoport vezetője bejelentésében az ez év szeptember 26—28 közötti területi munkaértekezlet

Megyei szervezeteink életéből

KOMÁROM MEGYEI HÍREK

Klubdélután Tatán

A tatai sorstársak részére az idén is rendeztek a tavalyihoz hasonló ismerkedési klubdélutánt. Ezen megemlékeztek hazánk felszabadulásának negyvenedik évfordulójáról is.

Az ünnepi rendezvény fő szervezője a tagtársak érdekében mindig tevékenykedő Hamar Gyula és felesége volt, akiknek áldozatos munkájáért ezúton is köszönetet mond a megyei szervezet vezetősége.

Örömmel számolhatunk be, hogy új patronáló is segíti a tataiakat, a Hűtőtechnika Vállalat Összefogás nevű szocialista brigádja tagjainak személyében.

1985. július 23-án délután négy órakor a Hazafias Nép-

(Folytatás az 1. oldalról)

programját ismertette. A tervezetet a testület módosításokkal elfogadta.

Pinviczki György, a budapesti és Pest megyei szervezet titkára bejelentette, hogy ismét vásárolhatók a korábban hiányzó egyes segédeszközök, így egyebek között hosszú fehér bot, szabócenti, fém mérőszalag, colstok, Ki nevet a végén?, malomjáték. Elmondta továbbá, hogy folyamatosan lehet jelentkezni harkányi üdülésre.

A tanácskozás az elnök zárásával ért véget.

front tatai székházának nagytermében Hamar Gyula köszöntötte a megjelent vendégeket és sorstársakat. Ezután Luk János, a vakok és gyengénlátók Komárom megyei szervezetének titkára tartott ünnepi beszédet. Meltatta az elmúlt negyven év eseményeit. Szólt a megyei szervezet fejlődéséről, elért eredményeiről. Összehasonlítást tett a vakok múltbeli és mai helyzete között.

Beszéde után a tatai Nyugdíjaskör vidám műsora következett. A sok szép népdalból, nótából, operettrészletekből álló összeállítást a szóvivő tréfás, humoros konferálása tette még színesebbé. Műsor után megvendégelték a jelenlévőket, ehhez nagymértékben hozzájárult a már említett szocialista brigád.

A rendezvény további részében baráti beszélgetés, tánc következett, a klubdélután a késő esti órákban ért véget.

KIRÁNDULÁS HEVES MEGYÉBE

Lapunkban az elmúlt években már több alkalommal is jelent meg részletes ismertetés Egerről és környékéről, ezért csak röviden írunk a Komárom megyeiek idejéről.

A vakok és gyengénlátók Komárom megyei szervezete az idén is rendezett kirándulást. Ezen a kétnapos Heves megyei úton azok a sorstársak vehettek részt, akik az elmúlt évi

kirándulásokon nem vagy még egyáltalán sosem voltak a szervezettel túrán.

Augusztus 7-én indultak a hosszú útra, hűvös, esős idő volt. A rossz időjárás ellenére mindenki megjelent, nem maradt üres hely a buszon. Dr. Gerzanics Magdolna tanárnő, idegenvezető; üdvözölte az utasokat, bemutatta Dobos Gábor, a gépkocsi vezetőjét.

A fővároson keresztül a déli órákban érkeztek meg Egerbe. Ebéd után a város nevezetességeivel ismerkedtek. Eger és környéke ma hazánk egyik leglátogatottabb helye. Először a székesegyházat, majd a várat, végül Gárdonyi Géza sírját keresték fel. Nehéz szívvel vettek búcsút a várostól, útjuk ezután Szilvásvárad felé vezetett, ahol az éjszakát töltötték.

Másnap reggel kisvasúttal a Szalajka völgyébe utaztak, ahol hazánk harmadik legnagyobb nemzeti parkja található. Sajnos az esős idő miatt a gyönyörű táj szépségéből keveset tudtak élvezni. Szilvásváradra visszatérve a helyi lovasmúzeumba tértek be, ahol különféle lószerszámokat és egyéb felszerelési tárgyakat szemléltek meg. Majd egy istállóban a híres lipicai lovakat láthatták. Ezután a községben megtekintették egy, a múlt században épült református kerektemplomot, amelynek belső hófehér falai egyszerűségről, tisztaságról árulkodnak. Ebéd után a Mátrán keresztül vezető szepentín úton, később Budapesten át, jó hangulatban utaztak Tatabánya felé.

A szép kirándulásért, a kellemes útért, a felejthetetlen

emlékekért mondtak köszönetet mindazoknak, akik az utazás előkészítésében, lebonyolításában segítségükre voltak.

Készült Várvölgyi János tudósításának felhasználásával.

HÍREK HEVES MEGYÉBŐL

Területi megbízottak értekezletei

A vakok és gyengénlátók Heves megyei szervezete 1985. június havában tartotta a területi megbízottak értekezleteit.

Szervezetünk elnöksége több újítást vezetett már be a megye területén élő sorstársak tájékoztatása, segítése érdekében. Ebben az évben a megyei

szervezet titkárának javaslata alapján az elnökség 3 csoportba osztotta területek szerint a megbízottakat. Valamennyi értekezleten részt vett Hanuszka József, a megyei szervezet titkára és e sorok írója, az elnökség tagja. Továbbá az egyes tanácskozásokon a vezetőség következő tagjai voltak jelen: Fodor Jánosné, a megyei szervezet elnöke; Kozák Lászlóné, Papp Jánosné, Vancsai Katalin, Báthory Attiláné, Borbély Lajosné, Simon Gyuláné és Báthory Attiláné ügyviteli dolgozó. Az értekezletek a bizalom jegyében zajlottak le. Az elnökség közvetlen közelről ismerheti meg így a területi munkát. A tanácskozásokon jelenlévő vezetők tájékoztatták a megbízottakat a feladatokról, a sokasodó munkáról.

A halláskárosodás okai és megelőzésének lehetőségei

Szövetségünk Heves megyei szervezete a szokásos havi összejövetelt mindig az első csütörtökön tartja. Ezek során a júniusi rendezvényen „A halláskárosodás okai és megelőzésének lehetőségei” című előadás hangzott el. Fodor Jánosné üdvözölte a meghívott előadót, dr. Sasvári Sándor fül-orr-gégész szakorvost. Az előadó részletezte a halláskárosodás okait, és megelőzésének lehetőségeit, amelyet egyszerűséggel, érthetően tárt a sorstársak elé. Az orvos az előadás után halláskísérleti vizsgálatot is végzett. A vizsgálat során ki-

derült, hogy idősebb tagtársaink között sok a halláskárosodot, vagy halláscsökkenést szenvedő, majd válaszolt a kérdésekre. Végül megígérte, hogy aki felkeresi hallási problémával, annak a legmesszebbmenőkig igyekszik segíteni. Nekünk, látássérülteknek nagyon fontos, hogy figyeljünk hallásunk élességére.

Előadás után baráti beszélgetés következett. A jó idő és a halmozódó mezőgazdasági munkák ellenére is nagyszámú érdeklődő hallgatóság vett részt az értékes előadáson.

Szakony István

A GYÖNGYÖSI KÖRZETI CSOPORT TAGGYÜLÉSE

Heves megyei szervezetünk gyöngyösi körzeti csoportja augusztus 10-én tartotta az évi taggyűlését. Az eseményen igen nagy számban jelentek meg a városban és a környéken élő sorstársak.

Az ülés elnöki asztalánál helyet foglalt a megyei szervezet és a körzeti csoport vezetője. A program a szervezet zenekarának játékaival kezdődött. Ezt követően Vancsai Katalin, Simon István: Még nem elég című versét mondta el. Majd Fodor Jánosné üdvözölte a megjelenteket. Ezután Borbély Lajosné a körzeti csoport elnöke számolt be az évi munkáról. Az elnök részletesen beszélt a gondokról, az elért eredményekről. A beszámoló után Hanuszka József tartott rövid politikai tájékoztatót. Ezen belül szólt a szövetség megalakulásáról, a megyei szervezet két évtizedes fennállásáról. Részletesen kitért a vakügyben elért eredményekre.

Majd hozzászólások következtek, amelyben számos közösségi probléma és egyéni gond hangzott el.

A beszédek után ismét műsor következett, amelyben magyarnóták, cigánydalok, operett részletek és mai táncdalok csendültek fel. Végül megvendégelték a taggyűlés résztvevőit.

Szakony István

DR. PÁLHEGYI FERENC

A látássérültek társkapcsolatai

(A Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének 13. országos szakmai konferenciáján elhangzott előadás, Sopron, 1985. június 28.)

Századunk végére az elidegenedés olyan mértékűvé vált, hogy felemlegetése már közhely számba megy. Kezdjük megszokni, mint a környezet-szennyezést. S ha látunk valahol egy őszinte, tartós barátságot, felhőtlen szülő—gyermek viszonyt vagy jó házasságot, akkor éppúgy csodálkozunk, felüldülünk vagy irigykedünk, mint amikor a hónapokon át szívott nagyvárosi, autóbűzös levegőből kiszabadulunk a soproni Lővérekbe.

Napjainkban az emberi kapcsolatok **általában** veszélybe kerültek, nem speciális vak vagy látássérült problémáról van szó. De a sérült emberek esetében fokozottabban fennállnak azok a veszélytényezők, amelyek korunkban a kapcsolatok zavarait okozzák. Ezért indokolt, hogy itt külön is beszéljünk róluk. A téma természete ugyanakkor azt követeli, hogy a speciális kérdéseket az általános felől közelítsük meg.

Gyakorlati okból (hogy túl nagyot ne markoljunk) szűkítjük le a témát a különművek kapcsolatainak problematikájára, az ún. együttjárásra, szerelemre, házasságra. Véleményem szerint egyetlen általános jellegű, de fontos kérdésünk van: miért nem javultak az utóbbi évtizedekben ezek a kapcsolatok, holott oly sokat írunk és beszélünk róluk? Századunk eleje óta — azaz Freud mun-

kasságától kezdve — a szexualitás fokozatosan megszűnt tabu-téma lenni, ismerjük jelentőségét lelki és társadalmi életünkben. Napjainkban pedig a népszerű pszichológiai és szexológiai irodalom, folyóiratok, magazinok, tévé- és rádióműsorok szinte elárasztanak bennünket a különművek közti kapcsolatokra vonatkozó ismeretekkel. De mindezek ellenére nem az a benyomásunk, hogy korunkban a barátkozás, a szerelem és a házasság több, jobb vagy mélyebb örömet és kielégülést nyújt az embernek, mint üksszüleink idejében.

A pszichoanalízis propagandája felszabadított minket, hogy vágyainkat tudatosítsuk és kiéljük. Ennek következtében csökkent a tudatlanság és a prűderia. De helyükbe a promiskuitás lépett, azaz a korlátozás nélküli, érzelmeket és — főleg egymás iránti elkötelezettséget nem igénylő nemi érintkezés.

A feltett kérdésre szerintem az a válasz, hogy az emberi kapcsolatokra vonatkozó propaganda és gyakorlat hibás elméleti bázisra épül. A kapcsolatok épületei — a többé-kevésbé jó tervezés és megfelelő kivitelezés ellenére — azért rogyannak meg vagy dőlnek össze, mert nem építkezésre való a talaj szerkezete.

A részletektől és a variációktól eltekintve a különművek

kapcsolatainak kétféle elmélete lehetséges.

Az egyik — ahová a klasszikus pszichoanalízis is sorolható — röviden így vázolható fel: Az ember — lényegét tekintve — magas szinten organizált állat. Az emberi lét dinamikus hatótényezői az állati létben gyökereznek. Az ember motívumai ősi, állati ösztönökből erednek. Az egyedfejlődés során tanulás útján módosulhatnak, átalakulhatnak, sőt a veleszületett ősi hajtóerőkhöz asszociálódva újabb — ún. másodlagos vagy kvázi-szükségletek keletkezhetnek, később működésükben az elsődleges hajtóerőktől még függetlenebbé is — de létrejöttük elképzelhetetlen a primér hajtóerők nélkül. Minden emberi motívum működésében ugyanúgy az egyensúlyelv érvényesül, mint az állatiakéban. Az emberi motívumok is — mint az állatiak — hiányállapotokat képviselnek. Az emberi viselkedés funkciója eszerint a hiány megszüntetése.

Ebből az elméletből az a konklúzió adódik, hogy vágyainkat ki kell elégítenünk. Nem tanácsos elsorvasztani vagy elfojtani őket. Ha akadályokba ütköznek — pl. társadalmi tilalmakba —, akkor meg kell találnunk és meg kell tanulnunk a vágykielégítés társadalmilag is megfelelő formáit. Alkalmazkodni kell udvarlási és együttélési szabályokhoz. Ha a teljes, közvetlen vágykielégülés lehetetlen, akkor kerül sor a szublimációra (átszellemítésre). A freudi elmélet ebben látja a kultúra keletkezésének gyökereit.

Az elmélet szerint a másik ember — a partner — ösztöntárgy. Az a szerepe, hogy általa a vágyaim kielégüljenek. Ha a kapcsolatban a szexualitásnak látszólag nyoma sincs, az alap akkor is az. Minden, ami élvezetet nyújt: ösztönkielégülés. Csupán arról van szó, hogy az eredeti, állati ösztönök leplezett formában, átalakítva, kulturáltan jelennek meg.

Az ösztönkielégülésnek per sze sokféle akadályja lehet. Adott esetben nem sikerül a társadalmi normákhoz való megfelelő alkalmazkodás. A vágyakat elfojtjuk. Az ösztöntörekvés meghiúsul. A benntrekedt energia sokféle úton módon (elszólásokban, tévcselekvésekben, neurotikus tünetekben) igyekszik felszínre törni.

Megnehezíti vagy akadályozhatja a társadalmilag is megfelelő viselkedésformák megtalálását (s így a kielégülést) az ismeretek hiánya is. Egyaránt zavarforrás, ha nem vagyunk tisztában saját ösztöneinkkel, vagy ha a társadalmi szabályokat nem ismerjük. Ezért fontos a felvilágosítás. Néhány éve az iskola is igyekszik ezt tervszerűen megvalósítani. A már említett sokféle népszerűsítő könyv, cikk, rádióműsor is ezt a célt szolgálja. Ez az inter felvilágosító tevékenység azt a nézetet implikálja, hogy az emberi kapcsolat — akármenynyire ember is — alapvetően, a „mélyén” ősi ösztön kielégítésére szolgál. Tehát elsősorban harmonikus, jó szexuális élet kell ahhoz, hogy harmonikus és jó legyen a kapcsolat.

Akik a vakok társkapcsolatainak az alapproblémáját abban látják, hogy a látás hiánya miatt kevesebb a szexuális ismeretük, hogy nem sajátítják el spontán az udvarlás és a szexuális kommunikáció szabályait, — azok ugyanezt a szemléletmódot képviselik. A legfőbb gondjuk nekik is a megfelelő felvilágosítás és ismeretközlés: például hogyan lehet megismertetni a másik nem testének sajátosságait, hogyan lehet a vak serdülőket elegendő, de nem túl sok szexuális tapasztalathoz juttatni, de úgy, hogy közben a társadalmi normák és elvárások tiszteletét is megtanulják. Nem szándékozom ezeket a gondokat lebecsülni, mint ahogy a szexuális felvilágosítást általában véve is fontosnak tartom, de nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a már említett tény, hogy az ismeretközlés önmagában nem old meg semmit, hiszen az emberi kapcsolatok nyolc évtizede (Freud első jelentős műveinek megjelenése óta) nem lettek lényegesen jobbak.

A különeműek kapcsolatainak másik lehetséges elmélete a humanista pszichológia felismeréseiből indul ki. A „humanista” jelző ebben az esetben nem „emberbaráti”-t jelent, hanem azt fejezi ki, hogy létezik az emberi lelki életnek egy olyan szférája, amely nem vezethető le és nem érthető meg az állatpszichés folyama taiból. Az emberi lét dinamikus hatótényezőinek egy része nem az állati létben gyökerezik. Ahogyan azt Maslow kifejezte: az egyensúly-elvet követő

deficit- (azaz hiány-) motívumaink mellett növekedési (grow) motívumaink is vannak, melyek segítségével állatból emberré „növekszünk”. Ezek a motívumok önmagunk aktualizálásának (a „self-actualizing”-nek, amit legtöbbször „önmegvalósítás”-nak fordítanak) az eszközei. Ha az állatnak minden szükséglete kielégült, megszűnik az aktivitása. Ha egy kutya jóllakott, nem fázik, nem fél, nem féltékeny, akkor elhever a földön, mintha aludna, akkor is, ha nem álmos. Egy érett személyiségű ember azonban (vagyis, aki az életkorának megfelelő személyiség alakulási szinten van; ilyen értelemben érett lehet a hároméves is, de lehet éretlen az ötvenéves is) nem ezt teszi. Ha nincs deficitje, ha nem kell hiányok pótlásán fáradoznia (pl. enni, biztonságot keresni, pénzt gyűjteni), akkor felszabadul a jellegzetesen emberi tevékenységre: a kreativitásra.

Jellegetesen emberi, tehát növekedési motívum a kommunikáció igénye is. Ne téveszsen meg az, hogy állatok között is folyik információcsere. Közlik egymással a veszélyt, azt, hogy zsákmányt találtak, gyakran a zsákmány lelőhelyét is, közlik párzási készségüket. Éppen deficitjük megszűntetéséhez van szükségük ezekre az információkra. De magáért a kommunikációért nem kommunikálnak. Mi viszont szeretünk beszélgetni csak azért, hogy beszéljünk. Ha van is konkrét közölni valónk, végeredményben önmagunkat akarjuk közölni a társunkkal.

E szerint az elmélet szerint a társkapcsolatnak nem a szexuális ösztön az alapja, hanem a kommunikáció (pontosabban az én-közlés) igénye. Fontos a szexualitás is, de ez is az én-közlés eszközevé válik. A testi közösség nem alapja a kapcsolatnak, hanem a betetőzése. Így, a kommunikációra épülve, nyeri el megfelelő helyét az emberi életben és nyújt teljes örömet és kielégülést, amiről az állatnak (vagy az emberré válási ontogenetikus folyamatban megrekedt, én-közlést nem igénylő embernek, pl. Don Juannak) sejtelme sincs.

Ennek az elméletnek a gyakorlati konklúziója az, hogy elsősorban nem a szexuális kultúrát kell fejleszteni a jobb társkapcsolat érdekében, hanem a kommunikációs kultúrát. Előbb meg kell tanulni jól kommunikálni ahhoz, hogy tartósan kiegyensúlyozott társkapcsolatunk (ezen belül szexuális közösségünk) lehessen. Nem alakulhat ki kölcsönösen kielégítő kapcsolat olyan párok között, akik a deficit-motívumok okozta hajszában, lázas pénzkérés, házépítés, egyéb karrier hajszolása, vagy éppen az ún. tömegkommunikációs eszközök (így a tévé) kínálta szellemi táplálék állandó fogyasztása miatt nem érnek rá beszélgetni, egymással törődni. Továbbá nem lesznek képesek felnőtt korukban kölcsönösen kielégítő kapcsolatokat létrehozni azok a gyerekek, akik szüleiktől nem láttak én-közlő kommunikációs mintákat. Komolyan fennáll az a veszély, hogy generációról generációra egyre jobban elfe-

lejtünk egymással kommunikálni (miközben a közlésre létrehozott technikai eszközeink olyan fejlettek, hogy a Föld túlsó oldalán folyó futballmérkőzés eseményeit másodpercnyi késéssel követni tudjuk).

Véleményem szerint a látás-sérültek társkapcsolatainak valóban speciális és égető problémáira a humanista pszichológiából kifejtett elmélet mutat rá jobban.

A látás-sérültek (sőt más típusú emberek) társkapcsolatzavarai elsősorban kommunikációs zavaraiából adódnak, nem ismerethiányból.

Nem arra gondolok, hogy a vakoknál lehetetlenné válik a metakommunikatív közlés néhány lehetősége, a gesztusok és az arcjáték, vagy az érzelm kifejezésben oly fontos szemkontaktus. Természetesen ez az akadályozottság is fennáll, de ennél mélyebb problémáról van szó. Ép szemkontaktus mellett is lehet nagy távolság emberek között, ahogyan azt Tóth Árpád verse kifejezi:

*„Ó jaj, barátság, és jaj,
szerelem,
ó jaj, az út lélektől lélekig,
küldözzük a szem csüggedt
sugarát,
s köztünk a roppant, jeges
űr lakik.”*

A kifejező eszközök akadályozottságánál súlyosabb kommunikációs zavar adódik az én-fejlődés kedvezőtlen alakulásából, amire a sérült embernél fokozott esély van.

Ez a következőkben realizálódik:

1. Az anya—gyermek kapcsolat sokat emlegetett, ismert zavarára miatt hiányos az első, biztonságot és szeretetet közlő magatartásminta, amit a gyermek interiorizálhatna és későbbi kapcsolataiban felhasználhatna.

2. A látók (vagy általában a nem sérültek) bizonytalan, konfliktuson háttérű attitűdj miatt a sérült ember iránt — maga a sérült hiányos vagy torz szociális viselkedésmintákat tanulhat meg.

3. Önértékelési zavar miatt a sérült ember kevésbé mer közeledni, kapcsolatot kezdeményezni.

4. Az állapotából eredő fokozott egocentrizmus miatt kevésbé nyitott a másik ember felé, kevésbé empátiás. A fokozott egocentrizmus nehezíti a szocializációs folyamat egyik fontos komponensének, a szociocentrizmusnak a kialakulását.

Mindezekből az következik, hogy a vakok (de minden típusú sérült ember) társkapcsolati fejlődésének elősegítéséhez a felvilágosításnál és ismeretközlésnél fontosabb az adekvát kommunikációs módok megtanítása, de ennél is fontosabb, hogy megfelelő nevelői attitűddel és szociális atmoszférával megelőzzük én-fejlődési zavarait, illetve elősegítsük az én-funkciók harmonikus kibontakozását.

Tájékoztató a Vietnami Vakok Szövetségének tevékenységéről

A Vietnami Vakok Szövetsége 1969-ban jött létre. Feladata az országban élő vakok sorának figyelemmel kísérése, segítése, a társadalmi és gazdasági életben való részvételük fokozása.

1981 óta — ekkor tartották II. közgyűlésüket — a szövetség munkája igen erőteljes fejlődésnek indult. Szervezeti életük fellendült.

Struktúrájuk: kulturális és szakmai tanfolyamok résztvevőiből alakulnak alszövetségek (alapsejtek), ezeket koordinálják a tartományi, városi szövetségek, majd ezeket a központi szövetség. Ma már több mint 100 alszövetség működik az országban, és a városok, tartományok felének van saját szervezete.

A Vietnami Vakok Szövetsége legfontosabb feladatául a vakok anyagi biztonságának megteremtését tekinti. Ezért rendszeresen tanfolyamokat szervez, és ahol csak lehetséges, vakokat foglalkoztató termelési egységeket állít fel. Így biztos szakmával a kezükben, megfelelő munkahellyel rendelkezve, szilárd alapokra helyezik életüket a sorstársak. Sok helyen ezek a termelési egységek annyira megrősödtek, hogy önálló szervezetté váltak. Törekednek arra, hogy a felhasznált alapanyag a közelben megtalálható legyen, és az értékesítés is helyben történjék.

Jól szervezett gazdálkodásuk eredményeképpen a szervezetek többnyire nyereségesek, és a társadalom megbecsülését is kivívták. A Február 3. szervezetet pl. alakítása 10. évfordulója alkalmából a Munka érdemrend 3. fokozatát kapta.

A vakok munkába állításán kívül kiemelt jelentőséget tulajdonítanak kulturális életük fejlesztésének. Százszámra indítanak írás-olvasás tanfolyamokat. Központi szervezésben képeznek vak és látó tanárokat, akik hazatérve továbbadják a tanultakat. Jellemző a társadalmi odafigyelésre, hogy amíg a tanfolyamok jegyzeteit, oktatási segédesszközeit a központi szövetség adja, addig a többi kiadást a helyi közigazgatási fedezi.

Azokban a körzetekben, ahol a szövetség már megkezdte tevékenységét, minden vak ismeri a Braille-írást és munkája van. 1985-ben egy rehabilitációs központot hoznak létre a vakok számára.

Élénk a zenei élet is. Több együttes alakult, amelyek különbözőféle rendezvényeken sikerrel szerepelnek. Központi könyvtárunkban több száz könyvcím közül válogathatnak, de a városi szövetségeknek is van kisebb könyvtárunk.

Az Oktatási Intézettel együttműködve a központi szövetség

— a már kidolgozott vietnami Braille-rövidírás után — tanulmányozza és ösztözi a Braille-jelekkel készült szövegek kiadását a matematikaoktatás terén, szorgalmazza az olyan tankönyvek szerkesztését, amelyek domborított képeket tartalmaznak. Ezek fokozatosan bekerülnek a vakok oktatásába, térképek, ábrák, vázlatrajzok formájában.

Folyóiratuk kéthavonta jelenik meg, sík- és pontírásban egyaránt.

Gazdag külkapcsolatban állnak igen sok országgal, így: a Vakok Összoroszországi Szövetségével, az NDK-beli Vakok és Gyengénlátók Szövetségével. A baráti országok szövetségei tapasztalatcserével és anyagiakban is segítik a vietnami szövetséget, de élvezi jóindulatát a Japán Vakok Szövetségének, a Svéd Látássérültek Szövetségének, és a hollandiai bizottságnak is. Segítséget kap a világot átfogó vakügyi szervezetektől is. Az utóbbi időben több nemzetközi rendezvényen résztvettek, illetve vakügyi tisztségviselőket, baráti társ-szövetségek képviselőit meghívták.

A Vietnami Vakok Szövetsége nehéz helyzetben van. A pusztító háborús időszak után igen magas a vakok arányszáma.

A vietnami társszövetséggel a magyar szövetség kapcsolatai most vannak kialakulóban, a tőlük kapott tájékoztatás is ennek egyik eredménye.

(Készült a Vietnami Vakok Szövetségének hozzánk küldött beszámolója alapján.)

Legyünk ott és csináljuk mi is

A kultúra és a művészet sokrétűen hozzájárul ahhoz, hogy életünket gazdagabbá és szebbé tegyék. A szocializmus történelmi sikere, hogy a kulturális értékek és szolgáltatások minden polgár számára hozzáférhetőek. A vakok és gyengénlátók sincsenek ettől elzárva, ők is benne vannak a társadalom kulturális életében. Államunk kultúrpolitikai céljaival összhangban az NDK Vakok és Gyengénlátók Szövetsége speciális módszerekkel dolgozik tagjainak serkentő és sokoldalú kulturális életén. Kultúrpolitikai működésének fő feladatát abban látja, hogy a látássérültek hajlamainak és érdeklődésének széles hatóteret nyisson. Hiszen tehetségük és ké-

pességeik kibontakoztatására éppen a kulturális tevékenység nyújt lehetőséget a vakoknak és gyengénlátóknak a társadalommal sokoldalú kapcsolatok teremtésében és így ellene hat azon veszélynek, hogy elkedvetlenedjenek és elszigetelődjenek a környezetüktől. A helyi tanácsok művelődési osztályai, művelődési házakkal, a kulturális munka műhelyeivel, az NDK kulturális szövetségével, az Urániával, a szolidaritási szervezettel, további szervezetekkel és üzemekkel szoros együttműködve segítik elő a VGYSZ helyi elnökségei a látássérültek bevonását országunk szellemi és kulturális életébe.

Szakkörök

Mintegy háromszáz szakkör nyújt sokrétű lehetőséget a közreműködésre. Van irodalmi alkotókör, szavalókör, plasztikai, barkácsoló és kézimunka szakkör, rádióamatőr klub és műkedvelő színház. A szakkörök termékeikkel gyakran szerepelnek szolidaritási bazárokon, amelyek bevételét a baráti fejlődő országokban élő vakok támogatására fordítják.

Szabadidő

A látássérültek legelterjedtebb szabadidő-foglalkozásaihoz tartoznak a kézimunkázás, modellezés, művészi alkotás, kereti munka, kisállattenyésztés, főzés, kártya- és társasjátékok, hanglemezek, kazetták és magnófelvételek gyűjtése, nyelvtanulás, könyvek olvasása és hallgatása, vagy éppen önálló írói tevékenység.

Művelődési lehetőségek a lakóhelyen

A helyi kulturális intézmények átfogó kínálatát a szövetség tagjai szívesen veszik igénybe. Ehhez az elnökségek indítékokat és információkat adnak és támogatják a részvétel színházi, koncert- és filmrendezvényeken, a történelmi helyekre szervezett kirándulásokon, a múzeumok, klubok és művelődési házak előadásainak és egyéb rendezvényeinek látogatását. A szövetség elnökségei a kulturális intézmények vezetőivel közösen keresik a látássérültek részvételének legkedvezőbb lehetőségeit.

Kultúr csoportok

A látássérültek kerekén 80 kultúr csoportja között vannak kórusok, tánczenekarok, énekes és hangszeres együttesek, valamint kabaréegyüttesek. A tagok nagy többsége dolgozó, foglalkozás szerint közigazdász, jogász, programozó, fizioterápiás szakember, telefonkezelő, ügyviteli alkalmazott, szervezetési kisiparos. Némely csoport és szólista magas besorolást ért el fesztiválokon, első helyet nyert el versenyeken és példamutató művészi teljesítményükért ki is tüntették őket.

Rendezvények

A társalgás, szórakozások, gondolatok cseréje iránti igényeknek különböző jellegű összejövetelek felelnek meg. Egy körzeti szervezet minden tagja számára szervezett rendezvényeken kívül a kis segítő csoportokban való találkozások is jó lehetőséget adnak a kölcsönös megismerkedésre és a gondolatok cseréjére. A területi más társadalmi szervekkel együtt a körzeti elnökségek azon fáradoznak, hogy megkönnyítsék az egyes tagok számára a részvételt. Sok esetben kísérelőkről kell gondoskodni.

Vakírás

A Braille-írás kaput nyit a vakoknak az irodalom világába, a képzéshez és a munkához, a társadalom tevékeny életébe való bekapcsolódáshoz. A pontírás segítségével még sokszólamú partitúrákat is lehet jegyezni, a hangjegyíráson kívül van még például speciális kézimunkaírás és sakkírás is.

Irodalom

A látássérültek számára a pontírásban, hangszalagon, valamint nagybetűs nyomtatásban hozzáférhető irodalom igen nagy jelentőségű szellemi és kulturális függetlenségük fejlesztésében és önállóságában. A Lipcsében levő Vakok Központi Könyvtára átfogó kínálatot nyújt, 13 900 művet pontírásban és 4 600 művet hangoskönyvként. Évente kb. 300 új művet adnak ki.

Sporttevékenység

Számos turistacsoport kapcsolja össze a rendszeres sporttevékenységet történelmi és kulturális nevezetességek megtekintésével. Az NDK-ban működő Német Rokkantak Sportegyesületében vakok és gyengénlátók is edzenek könnyűatlétikában, úszásban, sakkban, tekében és rollballban, a vakok egyik csapatjátékában.

Legyünk ott és csináljuk mi is

Ez hazánk látássérültjei számára az értelmes élet kifejezése. Még szabadidejükben is hozzájárulnak a kulturális élet gazdagításához. A kulturális tevékenység ugyancsak elősegíti az egyén rehabilitációját, életörömet ad és a szociális biztonság érzését a közösségben.

(Megjelent a Mitmachen — Da-beisein c. kiadványban. Fordította Pálfi Ferenc.)

KITÜNTETÉS

Olvasóink már jól ismerik Rácz Sándor tanárt, néprajz- és nyelvjáráskutatót, a makói József Attila Művelődési Központ és Úttörőház, valamint az Egészségügyi Klubközpont Gyengénlátók Néprajzi-népeleti Hagyományápoló Klubjának vezetőjét, akit tájnyelvkutatói munkássága elismeréséül, valamint a Magyar Nyelvtudományi Társaság megalakulásának 80. évfordulójára „Földeák és környéke tájszótára” című legújabb művéért a Magyar Nyelvtudományi Társaság Csüry Bálint emlékéremmel tüntettek ki.

A magas elismerést dr. Benkő Loránd akadémikus, a Magyar Nyelvtudományi Társaság elnöke — 1985. június 22-én Székesfehérvárott, a néprajzi és nyelvjárási gyűjtők XII. országos találkozásán nyújtotta át a kitüntetettnek. Az eseményen jelen volt Pozsgai Imre, a Hazafias Néprfront főtájkára is.

Rézsút látja a világot

Mint háborgó óceánban magányos sziget, úgy áll ott a Marx téri aluljáróban nap nap után. Körülötte zsong az embertömeg, ki a vasúthoz, ki a villamoshoz, ki a buszhoz, vagy az áruházba siet, netán onnan igyekszik ki tudja merre.

Ő az újságárus, háttal az aluljáró oszlopának, áll nap-hosszat. Baljával egy mozdulattal hajtja kettőbe az Esti Hírlapot, jobbal nyúl a pénzért, pompán koppan a kettős a ba-

kelit rekeszben, abból vissza nem ad, csak egyszer, amikor öreg néni keze totyog hozzá, s hiányolja a húsz fillért.

Órákon át nem lát egyebet, csak balról az újságköteget, jobbról a pénzesrekeszt, saját keze monoton mozdulatát; a guruló asztalka peremén túl derékszíjakat, néha mélyen kivágott dekoltázst, bukszákat, retikülöket amint nyílnak s csukódnak, egy-egy idegen kézfejet. Sokféle kéz villan meg

a neonfényben a kis asztalka fölött, hosszú és rövid ujjú, széles és lapos, fehér és barna, szőrös és csupasz, zsíros és száraz, piszkos és tiszta, női és férfi.

Sem feljebb, sem lejjebb nem lát. Csak akkor emeli fel tekintetét, ha valaki drágább, színes újságot kér nagy ritkán, vagy bankót, kemény tízest, vagy húszast nyújt. A tiz- és húszfilléresekkkel teli marok gazdáját elhessenti, nincs ideje aprózni, és különben sem vásárol ilyen semmiségeket, hiszen odahaza vagy harminc ki-

ló alszik zsákban, amíg gyermekei felnőnek, s oda adhatja nekik ajándékba.

Csak az öreg néni zökkenti ki fásultságából. Döbbenet ül ki arcára, aztán legyint, s az asszony kezében húszfilléres csillan.

Unalmas, monoton munka, unalmas ember! ... Unalmas munka, unalmas, ember?! ... Talán mégsem. Mert ki tudja az újságosról, hogy zugárusként kezdte néhány éve. Közben megnősült, kellett a biztos kezeset. Magánháztartás vettek készpénz híján havi nyolcezer forint törlesztésre. Kevés a hat és fél ezer kereset az asszonyra, a nyolchetes kislányra, a tizenkilenc hónapos kisiúrra és önmagára. Hajnalban újságot hord ki más standokhoz, vagy tejesrekeszeket cipel, máskor vagonra rak meg vagy ki, de mindig megmarad az újság szerelmesének, mint ahogy az asszony szokta mondani szinte féltékenyen.

Aztán este hét óra felé csökken a forgalom, van idő a rézsút tekintet felemelni, egy-egy szót váltani az elővillanó, s ugyanolyan gyorsan eltűnő emberekkel, s egy-egy pillantás erejéig megmustrálni a jó nőket, megcsodálni a fura alakokat. S ha a csövesek nagyon sündörögnek a pénzesrekesz körül, és a vámszedők — a Metróellenőrök — a bejárat előtt sétálnak, elkiáltja magát, hogy nincs pénzváltás.

Előlről így, az ellenőrökkel biztosítja magát, hátulról az oszloppal, meg a szintén magányos asszonnyal, aki nem messze mögötte borítékos sorsjegyet árul, s neki meg az új-

ságos férfi közelsége ad biztonságérzetet.

Este hét után már nehezen fogy a lap, a szótlan árusból hangos, eleven rikkancs lesz, a kétsoros hírből szenzáció, s a hétfőn hatszáz Estiből pénz.

A kis kerekasztalt még el sem zárja, már arra gondol, hogy holnap újra jön, és azután is, a nyugdíjig, mert ő

olyan ember, hogy szereti szolgálni a többi embert. S igenis lát, színeket, formákat, hall lépteket, neszeket, szavakat, sóhajokat az élet sűrűjében...

Megjelent a Gólyahír című lapban, a Magyar Újságírók Országos Szövetsége Oktatási Igazgatóságának kiadványában.

Aszódi László Antal

SERES GÁBORNÉ

Szerelem

Szerelem. Mióta ember él a földön, foglalkoztat ez nőt és férfit egyaránt. A téma tehát időtlen és kimeríthetetlen. A „Nők Lapja” 1985/28. számában megjelent Fekete Gyula: „Szerelem” c. írásának közlése a „Vakok Világa”-ban sem hiábavaló, mert kollégáim kézzel kézre adva olvasták.

Ígérni persze azt nem tudom, hogy okosabbak is lesznek e cikk elolvasása után a szerelem terén, de ha „csak” jól szóra-koztak rajta, már nem hiába vették kézbe.

*

Minden biológus meg tudja mondani, mi a szerelem. Csak a szerelmes biológus nem tudja megmondani.

*

A lehetséges legnagyobb öröm, az ember lényét egészen betöltő leghatalmasabb érzés, a legteljesebb boldogság — a rettenetes izgalmak, időtlenül hosszú, szívárványos várakozások, az áthánykódott éjszakák

után beteljesülő szerelem. Aki ezt nem élte át, az soha nem fogja tudni sem, sőt elhinni sem, hogy létezik ilyen, mert ez az öröm elképzelhetetlen azok számára, akik nem nőttek fel hozzá.

Szinte egy egész nemzedéket fosztottak meg ettől a lehetséges legnagyobb örömtől, szegényítették meg, csonkították meg érzelmeiben iszonyúan és jóvátehetetlenül a promisszkuitás vigécei.

*

Nincs „reménytelen” szerelem.

A szerelemnek kell a remény, akármilyen esztelen remény; a reménynek meg kell a valamicske meg-megújuló biztatás, mint a földnek az eső. Olvastam valahol: amikor a Föld a legtávolabb kering a Naptól, akkor áradnak meg a folyók; amikor legközelebb kering, kiszáradnak a hevétől. Ha ez igaz, íme, a bizonyíték: szerelmes a Föld a Napba!

NŐK RÉSZÉRE

S ahogy ez már lenni szokott ilyenkor: a távolság áraszt, a közelség szárazszít...

*

A páros együttlét két szakasza:

- amikor mindkettő minden rossz emléket elfelejt;
- amikor minden rossz emlékük eszükbe jut.

A páros tévollét két szakasza:

- amikor csupa szép emlék jut eszünkbe;
- amikor minden szép emléket elfelejtének.

*

Aki várni nem tud, csak éretlen szerelmeket kóstolgat. A várakozás tölti fel a testet-lelket olyan elektromos feszültséggel, hogy a csak az ujjad érjen nem a csupasz testéhez, csak a ruhájához, és már is pattognak belőle a szikrák.

Milyen kevesen veszik leltárba a várakozás szépségét — igaz, igaz, fájdalmas szépségét.

*

A biológiai törvénye kezdetől fogva egymáshoz parancsolta a nőt és a férfit. Valamelyik nőt és valamelyik férfit. Ezer nyi nemzedék során érlelődik ez az alkalmi parancs életre szóló, személyhez kötött igénynyé; az alkalmi biológiai kötés tartós, érzelmi kötődéssé.

*

A nemek kapcsolatában évtizedek során kialakultak a gátlások. Odáig ismeretlen, hatalmas feszültségek gyűltek fel az emberi lélekben. Nőt és férfit soha ki nem tapasztalható,

képletekben fel nem írható, sem értelemmel, sem kényszerrel meg nem zabolázható erő keríti hatalmába: a szerelem.

Ha gátlásainkat — társadalmi méreteket — sikerülne visszafejlesztünk a barlangkori szintre, nyomtalanul elillanna életünkben a szerelem is.

*

A szerelem az értelmes lény — a homo sapiens — kultúrájával együtt született és nem lehet úgy profanizálni, károsítani, züllesztetni a szerelmet, hogy a kultúrát is károsodás ne érje.

*

Annyi segítő szándékú kezdeményezés, annyi reklámozott elmélet, annyi népszerű műalkotás, annyi harcos újságkampány igyekszik könnyíteni a szerelmen, hogy talántán sikerül valóban leegyszerűsítsük, s racionálnunk. Az ifjúkornak ezt az emésztő, ezt a hajdan annyi szorongást, gyötördést okozó, képtelenül bonyolult — sőt kétségkívül túlbonyolított! —, oly sok energiát felőrlő és még százszor többet teremtő-felszabadító konfliktusát.

*

Nem lehet megbízhatóan mérni az érzelmek nagyságát, mélységét, hevességét, így aztán nem tudhatom, hogy azok a hajdani bonyolult szerelmek milyen minősítést érdemelnek a mai — ha úgy tetszik: modern, sok tekintetben leegyszerűsödött — szerelmekhez képest.

Minden tárgyi bizonyítékot nélkülöző külön véleményem

az, hogy a legkevésbé sem ártott, sőt igen-igen sokat használt a szerelemnek az a hajdani sok bonyodalom.

*

Elképzelek egy önnemző, hímnős társadalmat — micsoda iszonyú, feloldhatatlan törvénye volna annak a magány! Hiszen ha eljutna egyáltalán az ilyen egynemű társadalom a civilizációig, még a társulási is mind elviselhetetlenül célszerűek, racionálisak, üzletiesek volnának. És persze tetőtől talpig hézagmentesen kitöltené az embert a tudomány, orrán-száján dölne az ész, a nyirkos, a kocsonyás ráció — lám a falanszter nem is olyan sületlenség, megvan a szigorú logikája.

Figyeljük meg: a falanszterek írói mind kihagyják a képletből a szerelmet, minthogy a szerelem a képletet menthetetlenül szétrobbantaná. Még a szexualitást is leegyszerűsítik a végletekig: ha mirigyei ingerkednek, férfi a nőt, nő a férfit, aki éppen útjába kerül, úgy kéri fel egy fordulóra, mint valami utcabálon. És ha tánc közben — gondolom — a falanszterben sincs lekérés, utána megint szabad a vásár. Vegyes válasz.

Ha ezt az egyszerűsítést elfogadom, minden egyebet, ami a falanszterben képtelenség, el kell fogadnom. Hiszen, ha ez a képtelenség lehetséges, a többi képtelenség már logikus.

Egymásra vagyunk utalva, ez a legcsodálatosabb törvénye a létnek. S ez elől nincs menekvés sem a falanszterbe, sem a magányba.

NŐK RÉSZÉRE

Van valami, amiben a sok kevés. Amiben a legtöbb volna — az egyetlenegy.

*

A szerelem a kis vétket eltűrni, a nagyot megbocsátja.

*

A szerelem a legnagyobb várászló. Gyarló tulajdonságok egész során nevelgeti magában, s anélkül, hogy szemernyit változtatna lényegükön, valamenynyit glóriába vonja, s eszményi magaslatokra emeli. Így minősül erénnyé a legerőszakosabb önzés, a józan gondolkodásra való képtelenség, a valóságtól elrugaszkodott képzelgés, a hanyagság, a fegyelmetlenség... stb., stb.

*

Csodálatos katalizátor a szerelem: minden létező energiának, amely az ember sejtjeiben fészkel, megsokszorozza hatásfokát. Valóságos érzelmi nukleáris detonáció, felszabadítja a latens energiákat is.

Érzelmi detonáció? Csak érzelmi?

De hiszen az első lázalmok, kábulatok után felforralja magát a hűvös rációt, a megüledett gondolatot is, újra vizsgál minden szándék, eszme, ítélet. Olyik kipereg a rostán nyomtalanul, a másik egyszerre mélyebb értelmet nyer, kéktiszta távlatok nyílnak előtte az élet fogytáig.

Azaz tovább. Túl az életen, túl a halálon, és ebben semmi, de semmi patetikus túlzás

nincs. Mert a szerelem a folytatás igénye, ösztöne, parancsa.

Az örök életet — pontosabban: a halálon túli életet — ígéri a vallás, ígéri a becsvágy, a politika, a tudomány, a művészet, de ígérni sem ígérheti másként, csak a metafizika magasztos régióiban. Mert azoknak a sejteknek, atomoknak, amelyek bennünk millió éves szikrák hordozói, azoknak a folytatását egyedül és legigazabban a szerelem adhatja meg.

*

Egy Petőfi-vers margójára: Az lehetséges, hogy a szabadság attól születik, ha meghalnak érte. De az egészen biztos, hogy a szerelem attól csak elpusztulhat, ha meghalnak érte.

A szerelem abban teljesedik ki, ha adni tud. Örömet szerezni a másik félnek, önkéntes szolgálatokkal. Csakhogy a feminizmus gyanúba keverte az adományt, a szolgálatot, mondván: cselédje a nő a férjének, ha kedvében jár, ha kiszolgálja.

Elromlott házasságokkal, féloldalas szolgálatokkal persze igazolható ez a harcias álláspont — csakis ezekkel igazolható. Viszont a tiszta szeretmet, a sikeres házasságot épp a legérzékenyebb pontján roncsolja el a nemi „osztályharcnak” ez a frigid nacionalizmusa: az adás szándékában, szenvedélyében.

*

Feminista képtelen a szerelemre. Vagy ha igen, akkor következetlen magamagához.

A legerősebb igent a szerelemben mondjuk ki (az Egyetlenre), de a legerősebb nemet is (az összes többire). Olyan nagy érzés a szerelem, hogy az egy igen elnyomja benne az ezernyi tiltakozást, tagadást. Azt, hogy az Egyetlen akarása mindenki mást kitagad.

*

A szerelem alapképlete: az egyik fél a másikban azt szereti mindennél inkább, hogy az a másik éppen őt szereti.

közlekedés

GERDELICS FERENC

Tisztelt olvasók!

Örömmel tájékoztatjuk Önöket, hogy a Magyar Néphadsereg Térképészeti Intézetének munkatársai 1985. augusztus 27-én ünnepélyesen átadták az intézetben készült négy részből álló tapintással olvasható Budapest-térképet, melyhez szövetségünk pontírásban tájékoztató füzetet készít, így forgalmazására kb. november —december hónapban kerülhet sor. Ezúton is őszintén köszönetet mondunk az intézet lelkes munkatársainak sorstársaink iránt megnyilvánuló segítőkész munkájáért.

Szövetségünk az Országos Közlekedésbiztonsági Tanács Közlekedésnevelési Bizottságával együttműködve lapunkban versenyt hirdet. A kérdések az utasok és gyalogosok közleke-

désbiztonságával kapcsolatosak. Sik- vagy pontírású válaszokat levélben kérünk, amelyben csak a helyesnek ítélt felelet betűjelét írják meg. (Pl. 1/a, vagy b, vagy c).

A válaszokat, kérjük, 1985. december 10-ig szíveskedjenek szövetségünk központjának cí-

mére (Budapest XIV., Május 1. út 47. 1146) megküldeni, melyeket szakemberekből álló zsüri bírál el. A nyertesek között értékes jutalomtárgyakat osztunk ki. A közlekedésbiztonsági tesztverseny eredményéről megfelelő időben lapunk tájékoztatást ad.

b) A hátsó ülésen is csak felnőtt felügyelete mellett ülve utazhatnak.
c) Hat éven aluli gyermeket nem szabad a vezető melletti ülésre ültetni még más ölelés mellett sem.

8. *A személygépkocsi forgalmi engedélyében 5 fő van szállítható személyként feltüntetve. Hány fő utazhat a gépkocsiban?*

a) 5 felnőtt — a gépkocsi vezetőjét nem számítva.

b) A gépkocsivezetővel együtt 5 fő.

c) A gépkocsivezetővel együtt 3 felnőtt és 4, tíz éven aluli gyermek.

9. *Hogyan szabad utast szállítani segédmotoros kerékpáron?*

a) Egyáltalán nem szabad.

b) Csak egy 10 éven aluli gyermeket szállíthat olyan személy, aki betöltötte 18. életévét és külön pótülést felszereltek.

c) Csak akkor, ha az utas kényelmesen elfér a vezető mögött és részére felszereltek lábtartókat.

10. *Válassza ki az alábbiak közül a helyes állításokat!*

a) A fénysorompó jelzése a gyalogosokra is vonatkozik.

b) Személygépkocsiban az első üléseken csak becsatolt biztonsági övvel szabad utazni.

c) A három lámpából álló fényjelzőkészülék a gyalogosokra soha nem vonatkozik.

„KRESZ” tesztlap – utas

1. *Az utasnak mindig tilos...*

a) ... a vezetőt a vezetésben zavarni?

b) ... állva utazni?

c) ... a jármű ablakán vagy ajtaján kihajolni?

2. *Mi a helyes magatartás, ha villamoson, autóbuszon utazunk?*

a) Erősen kapaszkodva, lehetőleg az ajtó közelében álljunk meg,

b) ülőhelyünket átadva az arra rászorulóknak és kis terpeszben a kapaszkodót erősen szorítva utazzunk,

c) minden esetben csak ülve szabad utazni.

3. *Az alábbiak közül melyek a helyes állítások?*

a) Az utas csak álló járműre szállhat fel.

b) Két 10 éven aluli gyermeket egy személynek kell tekinteni.

c) Gyalogos autópálya leálló sávján nem közlekedhet.

4. *Személygépkocsi első ülésén...*

a) ... csak 8 éven felüli gyermeket szabad szállítani,

b) ... csak 7 éven felüli gyermeket szabad szállítani,

c) ... csak 6 éven felüli gyermeket szabad szállítani.

5. *Szabad-e kerékpáron személyt szállítani?*

a) Csak rögzített pótülésen, a 18. életévét betöltött személynek egy 10 éven aluli gyermeket.

b) Nem.

c) Igen, de csak saját biztonságára ügyelni képes személyt.

6. *Mikor szabad az utasnak a jármű ajtaját kinyitnia?*

a) Ha nem veszélyezteti vele a vagyonszámát.

b) Ha nem veszélyezteti vele a személybiztonságát.

c) Ha nem veszélyezteti vele a közlekedés biztonságát.

7. *Milyen rendelkezések vonatkoznak a gyermekek személygépkocsin történő szállítására?*

a) Két 10 éven aluli gyermeket egy személynek számít.

„KRESZ” tesztlap – gyalogos

1. *Lakott területen kívül — pl. országúton — járda hiányában a gyalogosok az úttestenre kényszerülnek. Az úttest melyik oldalán biztonságosabb a gyalogosok közlekedése és miért?*
 - a) Az úttest jobb oldalán, mert az ugyanabban az irányban haladó járművezetők és gyalogosok jól láthatják egymást és ki is tudnak térni egymásnak.
 - b) A menetirány szerinti bal oldalon, mert a járművezetők és gyalogosok jól láthatják egymást és ki is tudnak térni egymásnak.
 - c) Mindegy, hogy az úttest melyik oldalán közlekednek, mert ilyen helyen a járművezetők óvatosan közlekednek és kikerülnek a gyalogosokat.
2. *Ha az úttesten járda és kerékpárút is van, a gyalogosoknak hol kell közlekednie?*
 - a) Tetszésük szerint bármelyiken.
 - b) Ha a kerékpáros-forgalmat nem zavarják, a kerékpárúton is közlekedhetnek.
 - c) Csak a járdán közlekedhetnek.
3. *Az alábbiak közül hol van az úttestenen áthaladó gyalogosoknak elsőbbségük a járműforgalommal szemben?*
 - a) Bekanyarodó járművel szemben, ha a gyalogos azon az úttestenen halad át, amelyről a jármű másik útra bekanyarodik.
 - b) Villamos járdasziget és a hozzá közelebb eső járda közötti úttestrészen.
 - c) Kijelölt gyalogos átkelőhelyen.
4. *Az alábbi megállapítások közül melyik tartalmazza helyesen azokat az útrészeket, ahol a gyalogosok közlekedhetnek?*
 - a) A gyalogosoknak a járdán, de ha van, akkor a kerékpárúton kell közlekedniük.
 - b) Gyalogosoknak a járdán, ha pedig az nincs, a leálló sávon, az útpadkán vagy kerékpárúton kell közlekedniük. Mindazok hiányában vagy ha azok járhatatlanok, az úttest szélén kell haladniuk.
 - c) A gyalogosoknak a járdán vagy az úttest szélén kell közlekedniük függetlenül attól, hogy az úton van-e kerékpárút.
5. *Hol tilos az alábbi helyek közül a gyalogosoknak az úttestenen áthaladni?*
 - a) Főútvonalon az útkereszteződésnél.
 - b) Felüljáró úttestjén.
 - c) Villamos járdasziget és az ahhoz közelebb eső járda között.
6. *Az alábbiak közül hol van elsőbbsége a gyalogosoknak a járművekkel szemben?*
 - a) Járdasziget és a hozzá közelebb eső járda között,
 - b) útkereszteződésben azon az úttestenen, ahonnan a jármű bekanyarodik,
 - c) útkereszteződésben azon az úttestenen, ahová a jármű bekanyarodik.
7. *Permetező (szitáló) esőben nyálkás az úttest. Milyen magatartást kell tanúsítania a gyalogosnak, ha az úttestenre lép?*
 - a) Az időjárás nem befolyásolja a gyalogosok viselkedését,
 - b) olyant, mint például verőfényes napsütésben, mert a járművek féktávolságát az időjárás nem befolyásolja,
 - c) fokozott óvatosságra van szükség, mert ha rossz az a látási és útviszonyok, a vezetők is kisebb távolságra látnak, de megnövekszik a járművek féktávolsága is.
8. *Mikor léphet a gyalogos az úttestenre?*
 - a) Csak akkor, ha meggyőződött az áthaladás veszélytelenségéről.
 - b) Ha a bal keze felől nem közeledik jármű.
 - c) Ha biztos abban, hogy a szemben levő járdát egy perc alatt eléri.
9. *Mikor van elsőbbsége a megkülönböztetett jelzésű járműveknek a gyalogosokkal szemben?*
 - a) Csak akkor, ha villogó kék lámpáját menetközben használja.
 - b) Ha a megkülönböztető jelzéseit használja.
 - c) Minden esetben elsőbbségük van a gyalogosokkal szemben.

ORLICZKI JÁNOS

A nemzetközi jog fogalma, tárgya, alanyai

1. A nemzetközi jog fogalma

Tudomásunk szerint az első államalakulatok a Nílus, a Tigris és az Eufrátesz, valamint az Indus völgyében jöttek létre. (Pl. folyóköz vagy Mezopotámia, első lakói a sumerek).

Körülbelül 3000 évvel időszámításunk előtt Lagasz és Umma mezopotámiai városállamok vezetői szerződést kötöttek a határjelek sérthetetlenségére. A megállapodást isteneik védelme alá helyezték. Az ókor egyik legnevezetesebb megállapodása a II. Ramszesz fáraó és III. Hattusilis hettita király között kötött szerződés (i. e. 1270). Látható tehát, hogy az államok amióta léteznek egymás mellett Földünkön, mindig szükségszerűen kapcsolatokat is tartottak fenn egymással. E kapcsolatok lehettek békések vagy háborús kapcsolatok, de mindenképpen nagy hatást gyakoroltak az emberiség fejlődésére.

10. Az alábbiak közül mi tilos a gyalogosoknak?

- Főútvonal úttestjén áthaladni.
- Kijelölt gyalogos átkeelő helyen a szabad kilátást gátló akadály (pl. nagyobb álló jármű) mögött az úttestre lépni.
- Lánckorlát alatt átbújni.

Az államok között kezdetben kialakult szórványos és rendszertelen kapcsolatok idővel egyre intenzívebbé váltak, az államközi kapcsolatokat rendező jogszabályok sokasodtak.

Ezek a jogi normák később összefüggő jogrendszert kezdtek alkotni. Ezt a rendszert illetjük a nemzetközi jog elnevezéssel.

Korunk nemzetközi joga azon államok akaratmegegyezése alapján létrejött magatartási szabályainak az összessége, amelyek a nemzetközi jogalanyok közötti kapcsolatok rendezésére szolgálnak, és amelyek az államok békés egymás mellett élésének biztosítását célozzák. A nemzetközi jog létrejöttének előfeltétele: független, egymásnak alá nem vetett, de ugyanakkor egymással kapcsolatban álló államok egyidejű létezése. Egymással érintkező államoknak saját fejlődésük szempontjából érdekükben áll politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatok kialakítása, amelyek maguk után vonják a megfelelő jogi szabályozást is. Ha az emberek nemcsak az államilag szervezett, társadalmon belüli, hanem az azok közötti kapcsolatokra vonatkozó és kötelezőnek tekintett magatartási szabályokat állapítanak meg, akkor az utóbbiakat illetően nemzetközi jogszabályokkal van dolgunk. A nemzetközi jog kezdetei tehát az önálló ál-

lamok kialakulásának koráig nyúlnak vissza.

2. A nemzetközi jog tárgya

A nemzetközi jog tárgyát a jogalanyok (államok) közötti kapcsolatok alkotják. A kapcsolatok jelentős része (egyres politikai, gazdasági stb. kapcsolatok) nem esik a nemzetközi jog hatálya alá, mert az államok ezeket a kapcsolatokat még nem kívánták jogi szabályozás alá vonni. Ha például az egyik állam a másiktól ingatlant vásárol követségi épület céljára (polgári jogi jellegű ügylet) az ilyen jogügylet nem esik a nemzetközi jog hatálya alá.

A nemzetközi szervezetek nemzetközi jogalanyiságának kialakulásával a közöttük, illetve valamely állam és nemzetközi jogalanyisággal rendelkező szervezet között létrejövő kapcsolat is a nemzetközi jog tárgyát alkotja.

3. A nemzetközi jog alanyai

A nemzetközi jog az államok számára állapít meg jogokat és kötelezettségeket, amelyek közvetlenül nemzetközi síkon, vagyis az államközi diplomáciai kapcsolatokon keresztül, vagy esetleg nemzetközi fórumok előtt érvényesíthetők. A nemzetközi jog által meghatározott jogok és kötelezettségek hordozói, alanyai tehát elsősorban az államok. Ez a jogalanyiség eredeti, az állam létrejöttével keletkezik, elismeréséhez semmiféle jogi aktus nem szükséges. A jogalanyiség teljes olyan vo-

KISS JÁNOS

A véralvadás gyógyszeres gátlása

Több mint négy évtizede annak, hogy a véralvadás gyógyszeres késleltetéséről szóló első klinikai beszámolókat közzé tették. Az azóta eltelt időszak alatt ezek a gyógyszerek egyes betegségeknél igen nagy — sokszor életmentő — jelentőségre tettek szert, ugyanakkor mint a legtöbb nagyhatású gyógyszer, a véralvadásgátlók is jelentős mellékhatásokat okoznak. Ahhoz, hogy a véralvadásgátló gyógyszerek hatását megismerjük, előbb — vázlatosan — át kell tekintenünk a vér alvadásának élettanát.

Depó-készítmények

Ósi tapasztalat, hogy az erekből kikerülő vér hamarosan megalvad; a folyadék rugalmas, kocsonyaszzerű masszává alakul. Egy idő múlva ez az anyag összehúzódik és egy folyékony alkotórészt, a vérsavót, kiszorítja magából. Az alvadék vázát rostos fehérje alkotja. A vér alvadását különböző serkentő és gátló tényezők okozzák. Az erekben ezek egyensúlya tartja folyékony állapotban a vért. Az alvadást elősegítő tényezők hiánya éppúgy

vérzékenységet okoz, mint a gátló tényezők túlsúlya. Ezt az öröklődő, szerencsére ritka betegséget az anyák adják tovább fiaiknak. Sokkal gyakoribb az erekben előforduló alvadás (trombózis), amit akár az elősegítő tényezők túlsúlya, akár a gátló tényezők csökkenése idézhet elő.

A normális alvadási idő 5—6 perc. Kísérletekkel bizonyítható, hogy a savó, azaz a folyékony rész alvad meg; tehát ebben vannak az alvadáshoz szükséges tényezők. Tizenhárom ilyen főbb anyag van. Közülük néhány az anyagcsere folyamán a májban keletkezik. mások a táplálékkal kerülnek a szervezetbe, a továbbiak pedig a vér alkotóelemei.

A kalcium-ionok jelenléte nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a vér megalvadjon. A nem ionos kalcium azonban hatástalan. Ebből következik: ha az ionos kalciumot átalakítjuk nem ionizált vegyületté, akkor gátoljuk a véralvadást. Akitől már vettek vért, az megfigyelhette, hogy egy szintelen oldat (nátriumcitrát) hozzáadásával a levett vérminta folyékony marad. Az emberi szervezetben azonban így módon azért nem lehet megakadályozni a vér alvadását, mert az ionos kalciumnak a vérből való elvonása súlyos izomgörcsöket okoz. Alkalmassá viszont ez az eljárás arra, hogy a véradótól a levett vér alvadását megakadályozzák addig, amíg azt a vérpótlásra szoruló betegnek beadják. Ez az eljárás csak a szervezeten kívül használható.

A szervezetben a véralvadást egy természetes — a szervezet-

(Folytatás a 15. oldalról)

natkozásban, hogy az állam elvileg bármely nemzetközi jogosultságnak vagy kötelezettségnek alanya lehet.

A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy nemzetközi szervezetek is lehetnek nemzetközi jogosultságok és kötelezettségek alanyai. Megállapítható például, hogy az ENSZ alapokmánya az Egyesült Nemzetek Szervezetét meghatározott vonatkozásokban a tagállamokétól különvált léttel és akarattal ruházta fel, és így olyan szervvé tette, amely nemzetközi jogoknak és kötelezettségeknek önálló alanya lehet. (Alapokmány 43. cikk. Ennek értelmében a Biztonsági Tanács külön megállapodásokat köthet a tagállamokkal arra nézve,

hogy ezek a nemzetközi béke és biztonság fenntartásához szükséges fegyveres erőt bocsátanak rendelkezésére.) A nemzetközi szervezetek jogalanyisága jelentősen különbözik az államok nemzetközi jogalanyiságától.

Lényeges különbség, hogy a jogalanyiság nem kapcsolódik automatikusan a nemzetközi szervezet kialakulásához.

Ez a jogalanyiság származékos, a szervezetet megalkotó államok jogalanyiságán alapul.

A nemzetközi szervezet jogalanyisága csak olyan jogokra és kötelezettségekre terjed ki, amelynek alanyává az alapító államok a nemzetközi szervezetet tenni kívánták. Ez a jogalanyiság, korlátozott jogalanyiság.

ben termelődő — anyag: a heparin gátolja. Annyit tudunk, hogy különösen a májban (innen van a neve is: a máj latin elnevezése: hepar), továbbá a tüdőben és a hashártyában sok heparin van.

Gyógyszerként is erre alkalmazzák: részben a fenyegető trombózis megelőzésére, részben a már kialakult trombózisban adagolják. Mivel a szervezetben gyorsan elbomlik, a folyamatos védelem céljából folyamatosan is adják; bár léteznek már úgynevezett depó (raktározó) készítmények is.

A heparin-kezelésnek azonban veszélye is van: az akut veszély a vérzés, ami a heparinnal kezelt beteget fenyegetheti. A későbbi veszélyt a mellékhatások közé sorolhatjuk: mivel a készítmény fehérje természetű, óhatatlan kialakul vele szemben a szervezet immunválasza. Előfordul heparin-kezelés kapcsán hajhullás, kopaszság is, ami azonban ritkán maradandó. Ennél a gyógyszernél is érvényes az az alapelv, hogy az orvosnak kell döntenie az alkalmazásáról, a kockázat és a terápiás eredmény ismeretében.

A kumarin fontossága

A véralvadást gátolni lehet a májban termelődő véralvadási tényezők csökkentésével. Ezen anyagok keletkezéséhez „K” vitaminra van szükség, amit ma már mesterségesen is elő tudunk állítani. A „K” vitamint — az elmondottak értelmében — a vérzékenység csökkentésére lehet felhasználni.

Ha viszont a véralvadást akarjuk gátolni, akkor a „K” vitamint hatásának ellensúlyozására van szükség. Ilyen ellensúlyozó, gátló anyag a kumarin. Ma már szintetikus kumarin-származékokat használnak a gyógyászatban. A hatásuk azon alapul, hogy a „K” vitamin helyett beépülnek a véralvadást okozó anyagokba, megváltoztatják szerkezetüket és emiatt az alvadási tényező képződése elmarad. A hatás kifejlődéséhez egyénileg eltérő idő (1—3 nap) szükséges, hiszen csak a májból való utánpótlás csökkentése után következik be a véralvadás gátlása. Ez a jelenség egyébként a kezelés befejezésekor is mutatkozik: néhány napra van szükség ahhoz, hogy a máj ismét elegendő véralvadási tényezőt termeljen. Ezért csak napok múlva szűnik meg az alvadást gátló hatás.

Az említett véralvadást gátlók nagy jelentőségű gyógyszerek vérrögök (trombusok) kialaku-

lásának megelőzésében, arra azonban nem képesek, hogy az esetleg már kialakult trombuszt feloldják. Ma már vannak olyan anyagok is, amelyek a kialakult trombuszt feloldják, de jó eredményeket csak a vérrög keletkezését követő első órákban remélhetünk.

Figyelem: kölcsönhatás!

Nem szoltunk a szintetikus kumarin-származékokkal kapcsolatban egy reális veszélyről: igen sok egyéb gyógyszerrel állnak kölcsönhatásban. E gyógyszerek egyik csoportja csökkenti a véralvadást gátló hatását, más gyógyszerek viszont fokozzák. Tudni kell ezt az alvadást gátlók adagjainak a meghatározásakor. Elsősorban bizonyos nyugtatószerek szedését kell figyelembe venni. A baj akkor szokott bekövetkezni, ha a beteg az orvosa tudta nélkül szed ilyen nyugtatót, illetve hagyja abba a szedését.

VAK KÖLTŐK VERSEI

SEMSEYNÉ LEGEZA ILONA

Négysorosok

*Ha szólnod kell, szólj, mindegy, hogy kihez
örülj, ha talász megértő szívet.*

*De hogy ha nem, hát végy egy követ elő,
és mondd annak, csak mondd: hallod, te kő?!*

*

*Akár az ujjak az ökölben
az ütlegekhez összezárva;
szorongunk gyűrötten, gyötörtén,
kik jók lehetnének simogatásra.*

Műtét előtt

„Még az idő is változik idővel”

(Ronsand)

Fölém tudsz-e hajolni
nem látva mást, mint

ifjúságot,

magunkat úgy, hogy hajdani

arcom

az időből kihántod?

Annak szeretni, aminek
nem vélhet, aki ma ismer meg,
s szemedbe inni a hitet,
hogy ifjúi énemmel öllek.Tudsz-e még megereszkedő
bőrömmön át is; tudsz-e
bármilyen halál, sok kín és torz

redő

maszkján át hozzám eltalálni?

Velünk lehet-e, ami
húsból való a szerelemben?Még felém tudsz-e hajlani
nem engem látva, hanem

e n g e m ?

*

BAKOS LÁSZLÓ

Levél a kórházból

NAGY
ISTVÁNNÉ

I.

Gabi diadalmasan tekintett körbe.

— Na, mit szóltok? — A fiúk elismerő pillantásokkal jelezték, hogy ehhez még szólni sem tudnak.

— Most azon töröm a fejem, hogy mi legyen a következő menet. — Jocó, Gabi padszomszédja és barátja felugrott a kórakás tezejére, onnan szónokolt.

— Segítenünk kell Gabinak! Akinek van valami jó ötlete, írja fel, holnap ugyanitt találkozzunk. Összegyűjtjük a javaslatokat és akkor nincs megállás.

— Jaj neked, Ági! — rikkantotta Gabi és egy jól irányzott rúgással az útközepére paszszolta a táskáját.

— Szóval Áginak hívják — ismételte a nevet egy szóke copfos kislány.

— Áginak. És...?

— Aljasság, amit csinálsz, én nyíltan megmondok...

— Megmondanád, ha kérdeznék — a fiú legyintett — de nem kérdezek! Csak lettetek volna ott, amikor merített a levesből. Megállt benne a kanál, majdnem fél kiló sót tettem bele és...

— Apukád egyből kapcsolt, szerelmes a szakácsnő — nyerített fel Jocó. Egyetértésben nyerítettek fel a megállapításra.

— Sőt, azt hitte, hogy túl szerelmes... fél kiló só... képzelhetitek!

Harcú játékok

Drága csillagom
a sok kedves színeknek
búcsút kell mondanom
meg a milliányi fénynek
a rám nehezede sötét napokon
rátok fényes napok várnak
rám az elsűrűkölő
összeszűkülő világom
de te azért szeretsz ugye
virágom?Kedves alakod vajon
hol van jelen
szüntelen keresa négy szürke fal között
szemem
de egyszer hangod csengése
szűrődik fülemben
és te megjelenesz
igazi valódba kedvesem
belépsz az ajtón, rám nevetesz
és e pillanatban
a négy szürke fal
számomra fényes lesz
összebújunk egymást átölelve
és a négy szürke fal
örökre el van feledve

A kis csapat elindult, de a fiú meséi továbbra is együtt tartották a társaságot. Nagyon vicces volt a pörköltben a málnaszörp, a teában az ecet, tejben a törött bors. Gabi nem fogott ki az ötletekből.

— Ott megy! — állt meg hirtelen a park bejáratánál.

— Klassz csaj az anyád — állapították meg a fiúk.

— Anyatípus — dörmögte Jocó és ezen ismét lehetett derülni.

— Kár, hogy nem az én anyám — toldotta meg Karesz, aki két évvel volt idősebb Gabinál és a banda elismert vezére.

— Mást is tudnék kezdeni veled, mint elszóznia a levesét...

— Én most megyek — mondta a copfos Zsuzsi határozottan — Gabi, jössz?

— Megyek — Bölintott Kele Gábor VII. osztályos tanuló komoran. Táskáját a hóna alá csapva szó nélkül hagyta ott a társaságot. Karesz megjegyzése dühítette, maga sem tudta pontosan, miért. Hiszen Ági egy betolakodó, nem érdemel kíméletet. Beült a készbe... így a legkönnyebb. A nagyi is megmondta. Legjobb lenne odaköltözni. A pici bög és bög, a világ meg körülötte forog.

— Felmehegek megnézni a tesódat? — kérdezte Zsuzsi.

— Felőlem!

Ági sápadtan nyitott ajtót, alig pár perce érkezett haza. Látszott, nincs jó kedve.

— A pici nagyon lázas és az orvos késik, nem tudom miért.

— Elszaladok a rendelőbe — ajánlkozott Zsuzsi és már ment is.

Gabi szó nélkül ült le ebédelni. Apu vidéken van, nem érdemes az embernek törni magát — gondolta. — Legalább Áginak is lesz egy könnyebb napja. Ezen viszont mosolyogni kellett.

Ági kimerte a levest. Ő sem szólt. Úgy érezte, rá sem bír nézni erre a kislányra, Gabira, a férje fiára. Szeretni akarta, mindent megtett, de Gabi gyűlöli. Semmit sem tehet már. Kifáradt. Talán már ő maga sem akarja igazán. Bele lehet fásulni...

A fiú gyorsan bekapta az ebédet és bement a gyerekaszobába. Kiemelte a picit a kiságyból

és járkálni kezdett vele. Simogatta selymes hajcskáját, bársonyos bőrét, beszélt hozzá.

— Már megint beteg vagy? Nem szégyelled magad? — mondta, mondta sokáig. Mire Ági rendet tett a konyhában és bejött a szobába, a kislány már békésen szuszogott rácsos ágyában. Gabi olvasott.

— Fegyverszünet? — kérdezte Ági fáradtan.

— Örökös háború — felelte Gabi morcosan.

II.

Röpködve szálltak a bonbonos dobozba a cédulák, már egész kis halom volt. Gabi elégedetten nézte.

— Több ész, többet ér — szellemeskedett Jocó —, amelyiket végrehajtottad, selejtezd ki.

— És kötelező elmesélni, melyik milyen határfokot ért el — követelte Karesz, aki a legtöbb ötlettel szolgált.

Gabi beletúrt a dobozba és néhány cetlit kiemelt, majd felolvasta.

— Vágd el a telefonzsinórt! — felnézett — hülye! Nincs is telefonunk.

— Fürdés előtt engedd ki a boylerből a meleg vizet.

— Ezt télen nem ajánlom, még megfáztok — intette Jocó.

— Csakhogy most nyár van.

— Igaz, folytasd!

— Tüszentőport hints a konyhába!

— Tiszta dedó — morgott Karesz. — Keress ki az én ötleteimet. A robbanópor készítésénél szívesen segítek.

Gabi egy pillanat alatt megunt az egészet. Rájött, ezt a játékot csak egyedül tudja játszani. Eldöntötte, hogy Ágival nem hajlandó békét kötni, de belátta, hogy túlzásba sem viheti a dolgot. Apa és Ági vitái jólesnek szívének, lelkének, a nagyi is örül neki. De ez csak addig megy, amíg Ági reménykedik a békekötésben. Gabi elégedetten mosolygott — na, akkor a nyugdíjkorhatárig várhat. Csak igyekezz, őt nem lehet megvenni egy mosollyal. Nem és nem! Néhány éve még anya rakosgatótt a szekrényekben, a heverőn anya aludt és este a puszi...

— Utálom Ágit! — mondta ki Gabi váratlanul hangosan és a nyomaték kedvéért még ugrott is egyet a levegőben.

— Hé, Gabi! — Jocó hangja harsogott végig az utcán. — Nem a kedves anyukád tolja ott a szekeret?

— De — bólintott a fiú és megindult visszafelé. — Biztosan a gyógyszertárba mennek.

— Utánuk mész?

— Ugyan, miért mennék? — csodálkozott Gabi a kérdésen — ámbár a mólón most van a csúcsforgalom. Három hajó is érkezik hamarosan.

Amikor Ági odaért, úgy tett, mintha nem látná Gabit. De a fiú észrevette hirtelen támadt idegességét és határozottan érezte, Ági fél tőle. Furcsa felismerés volt, szokatlan érzés, de jónak nem mondható.

A csapat megindult. Röpködtek a megjegyzések. Ági időnként megrázta a fejét, haja megmozdult és ide-oda csapódott. Majdnem a derekáig ért. Most jutott először eszébe, le kéne vágatni. Egészen rövidre, talán nem nézne ki ennyire fiatalnak. Gabi legszívesebben ráripakodott volna a fiúkra — hallgassatok! — aztán Ágira, hogy miért nem szól rájuk és miért látszik ennyire a bizonytalansága, a félelme.

Leérték a kikötőhöz. Ági bement a gyógyszertárba. A baba vidáman legyezett dundi karjaival, Gabi kedvtelve nézte. Elnevezte magában Zsinikének, már régóta így hívta. Hogyan jutott eszébe ez a név, arra már nem emlékezett.

— Zsinike! — most hangosan is kimondta. A kislány határozottan örült és felé nyújtózott. A fiú bekémlelt a gyógyszertárba, tömve volt emberekkel. Kiemelte a picit a kocsiból és leült vele egy padra.

— Kopjatok le — mondta a fiúknak — elég volt!

— Ugye, milyen drága? — ült mellé Zsuzsi. — Milyen jó lenne, ha mindig ilyen lennél... nem olyan bosszúálló...

Karesz csendesen puszogott a fiúkkal, aztán megelevenedett a társaság.

— Gabi, kolosszális ötletünk van. Ági anyukád kifekszik tőle!

— Oké? — kiáltotta Jocó csillogó szemmel, majd a gyerek-kocsit Kareszhez lódította. Az

egy másik fiúhoz lökte tovább. A nagykerekű kocsik simán, engedékenyen gördült a betonon. Az emberek rosszállóan csóválták a fejüket, de megjegyzésük nem volt. Ha kellett, félreugrottak a rohanó kis jármű elől.

Ági mosolyogva lépett ki a gyógyszertárból. Ez a mosoly csak lassan tűnt el az arcáról, hogy felváltsa a hitetlenkedés.

Gabi ott ült a padon, tartotta Zsinikét, akinek épp egy szál virágot kínálgatott Zsuzsi. De ebből Ági semmit sem látott, csak a kocsit, ahogy ide-oda száguld, ahogy éppen taszigálják. Először mint futni akart volna, aztán kiáltott valami furcsa hangon. A fiú, akihez éppen odalökték a kocsit, felkapta a fejét. Meglepetésében hagyta maga mellett elsuhanni a kis járművet. Az pedig két hajócölöp között szép kényelmesen, akadály nélkül gördült a vízbe.

Pillanatok alatt csődület támadt, az emberek felháborodott hangon magyaráztak. Ági ebből annyit látott, ott úszik a vízen a kis csipkés takaró, ott lebeg egy csörgő, egy kis gumbababa.

Aztán meglátta a gyereket Gabi karjában, mellette a riadtan álló Zsuzsit a virággal.

Egy ismerős vitte haza őket kocsival. Ági bezárta az ajtót, kiment a konyhába, elővett egy főzőkanalat. Odalépett a némán álló Gabihoz. A picit Zsuzsi kezébe nyomta és ütni-vernival kezdte a fiút. Ahol érte és ameddig bírta. Azután visszament a konyhába és remegő kezébe hajtotta a fejét.

Csend volt. Nagyon sokáig csend. Zsuzsi lábujjhegyen osont ki a lakásból, óvatosan tette be maga mögött az ajtót. Az éppen hazaérő családfő csodálkozva nézett a könnyes szemű, feldúlt kislány után.

Miután Ágitól elment az orvos, a férj és feleség mit beszélt egymással, azt Gabi nem hallotta. Szeretett volna egy kis vizet kérni, de nem volt kitől. Nem tudott felkelni. Apja komoran nézett rá, a történetek óta a házban egyetlen szó sem esett. Gabi kinnal feltápászkodott és kivánszorgott a fürdőszobába.

Ági a nyitott szekrények előtt állt, a heverőn három bőrönd.

— Végleges a döntésed? — kérdezte Kele Gábor csendesen és szomorúan.

— Végleges. — Ági hangja is színtelen volt, de elszánt. — Belefáradtam. A lányomat pedig egészséges, nyugodt körülmények között akarom felnevelni, elég, ha én idegbeteg lettem... itt.

— Ugyan, Ágikám, eltúlzod. Gondold meg, a picit Gabi is szereti...

Ági vállá megrándult.

— Igen... annyira szereti, hogy... — csendesen fejezte be —, kár minden szóért.

III.

— Akkor most elmegyek.

— Lekísérlek. Illetve elviszlek benneteket anyádékhoz. Remélem, ez csak átmeneti állapot.

Gabi szórakozottan játszott az ötletcetlikkel. A legjobbat tegnap megvalósították és Ági elmegy. Viszi Zsinikét. Újabb cédulát húzott ki a halomból, filctollal írtak rá. Szórakozottan futotta át.

— Dobd ki a lakáskulcsokat az ablakon — elmosolyodott. — Ez lesz az utolsó menet.

Óvatosan kiment az előszobába, minden mozgás fájt. Leszedte a kulcsokat, mellétette a sajátját, majd apja zsebéből a harmadik példányt. Több nincs.

— Miért tetted? — kérdezte Ági már az ajtónál, minden indulat nélkül.

— Azt nem én akartam tegnap... — mondta a fiú gyorsan és nem mert felnézni. — Elhiszed?

— El.

— Kulcsok nincsenek, ledobtam az ablakból. Mindet.

— Újabb háború?

— Inkább békekötés. Örökös.

— Meghalunk az unalomtól — mondta Ági és habár semmi könnyedség nem volt a hangjában, feszülten figyelt.

— Maradj — mondta Gabi és bedagadt szemével nagyon viccesen hatott.

Ági eltűnt a fürdőszobában, majd egy bevizezett törölközővel tért vissza.

— Itt a borogatás, gyere feküdj le. Még azt mondanák, ver a mostohád, na, mire vársz? — rekedten valami nevetésfelét próbált.

Gabi gyomrában eddig egy nagy kő terpeszkedett, most nyomtalanul eltűnt. Délutáni programként ott volt a zár szétszerelése. Ez is lehet adott körülmények között kellemes feladat.

— Sótlan a leves — mondta este a családfő a vacsoránál.

Gabi kéken és zölden is őszintén tudott nevetni Ági értő pillantásának védelmében.

Az antikvitás népszerűsítése

(Hangoskönyvtárunkban az Iliász és az Odüsszeia)

Örömmel értesítjük olvasóinkat, hogy ez év kora nyaratól hangoskönyvtárunkban megtalálható a világirodalom két remeke: az Iliász és az Odüsszeia. E cikk szerzője arról szeretne vázlatos tájékoztatást nyújtani, hogy a történészek, az irodalomtörténészek és a filozófusok milyen szempontok szerint elemzik, értékelik ezt a két halhatatlan remekművet.

Az Iliász és az Odüsszeia műfaja: eposz. Az eposz — ahogy

azt a különböző lexikonokban olvashatjuk — olyan verses irodalmi műfaj, amely egy egész népet megmozgató eseményről, rendszerint háborúról szól. Hangvételére a pátoz jellemző. Az eposzoknak megvannak a maguk kötelező tartozékai. Ezek az ún. eposzi keletkezése óta — a hadsereg felvonulásának részletes leírása (pl. az Iliászban a híres hajó-

katalógus), az egyes szereplőknek, tárgyakkal, természeti jelenségeknek az állandó jelzővel való ellátása. Ezek a jelzők a személyek, tárgyak, természeti jelenségek leglényegesebb vonásaira utalnak, így pl. „leleményes Odüsszeusz”, „harcban erős hangú Meneláosz”, „Rózsás ujjú hajnal”.

Az Iliász és az Odüsszeia már az ókor költőire is hatott, Vergiliusz e két remekmű hatására írta meg Éneisz c. eposzát. A

középkorban ez utóbbi művet olvasták, az Iliász és az Odüsszeia feledésbe merült. Később, a reneszánsz és a barokk idején fedezték fel újra. A 17. században, a barokk virágkorában megerősödött a katolikus egyház a reformáció után, az embereszmény: a Krisztusért küzdő, életét adó férfi lett. Az ilyen hősök ábrázolására legmegfelelőbb műfaj az eposz volt. Ismét előtérbe került a középkorban elfeledett két alkotás.

A reneszánsz embere úgy gondolta, hogy mindkét eposz egyetlen költő, Homérosz alkotása. Ez a nézet tartotta magát a barokk idején is. A két eposzban leírt minden eseménynek szinte kritika nélkül hitelt adtak az olümposzi istenek létezésének kivételével.

A barokk költője, Tasszó az Iliász hatására megírta a maga barokk eposzát, A megszabadított Jeruzsálemet. Mi, magyarok nem kis büszkeséggel mondhatjuk, hogy Zrínyi Miklós, a 17. század nagy költője behatóan tanulmányozta Tasszó művét, valamint az Iliászt és az Odüsszeiát és hatásukra megírta magyar történelmi tárgyú eposzát, a Szigeti veszedelmet. A Szigeti veszedelemben minden eposzi kellék fellelhető a hadsereg felvonulásának részletes leírásától az állandó jelzőkig. A műnek az Iliással történő egybevetése irodalmárok számára szép feladat.

A 18. században, a felvilágosodás korában Wolf német kutatóban felmerült, hogy az Iliász és az Odüsszeia nem egyetlen költő alkotása, Homérosz létezését kétségbe vonta.

továbbá azt állította, hogy mindaz, ami e két műben leírva áll, merőben kitalálás. Később az is felmerült, hogy az Iliász keletkezése 150–200 évvel korábbra tehető, mint az Odüsszeiáé, és két költő alkotásáról van szó.

Hogyan válaszolhat ezekre a kérdésekre a ma történésze? A 19. század második felében Schliemann indította el a trójai ásátásokat. Ezek a munkálatok szinte napjainkig is folynak. Trója 7—A (ásatási réteg) kiásása után már bizonyossá vált, hogy volt trójai háború — valamikor az időszámításunk előtti 12—13. században.

A görögországi Mükénében az időszámításunk előtti 14. században ókori keleti hatásokról tanúskodó civilizáció virágzott. A mükénéi ásátások során szép arany serleg került elő, amelyen búzát csipegető galambok láthatók. Az edény formája pontosan megegyezik az Iliászban leírt híres Nesztór serlegével.

A mükénéi kor emberének írása az ún. lineáris—B volt. Ezt az első görög írást századunk 50-es éveiben angol tudósok fejtették meg. A lineáris—B-t agyagtáblákra, illetve a mükénéi palotákban megtalált vázákra írták. Leggyakrabban a gazdasági okmányok, de megtalálták a mükénéi hajóflotta legénységének névsorát; ez a névsor formájában pontosan olyan, mint az Iliász híres hajókatalógusa.

Az időszámításunk előtti 13. században óriási népvándorlás indult meg, ennek a Görögországra eső részét dór vándorlásnak nevezzük. A dór vándor-

dorlás szétrombolta a virágzó mükénéi civilizációt és átadta helyét az ún. katonai demokrácia korának. Tágabb értelemben ettől az időszaktól, az időszámításunk előtti 13. század elejétől az időszámításunk előtti 8. századig beszélnek a történészek homéroszi korról. Ebben a korban az egyes városállamok élén királyok álltak. Ilyen uralkodó lehetett Odüsszeusz Ithakában és Alkinoosz a phajákok között. Az uralkodó mellett az ún. bazilleoszok (földbirtokosok) álltak. Ők kb. egyenrangú társai voltak az uralkodónak. A király csak annyiban emelkedett ki a bazilleoszok közül, hogy papi funkciókat is ellátott: áldozatot mutatott be az isteneknek, ökörcombot égetett nekik. A katonai demokrácia legfontosabb intézménye a zsákmányt elosztó harcosokból álló népgyűlés. Itt döntöttek a harcban szerzett zsákmány elosztásáról. Emiatt maguk a királyok is nemegyszer ellentétbe kerülnek egymással. (Pl. az Iliászban Agamemnón és Akhilleusz.) A királyok és a bazilleoszok az egyszerű közkatonákkal szembefordítható karhatalommal még nem rendelkeztek. A közkatonák gyakran lázadtak a zsákmányszerző háborúk ellen, mivel itt az ő érdekeiket semmibe vették. Az Iliászban Terzitész a nép hangját szólaltatja meg a gyűlésben, erre Odüsszeusz, Ithaka királya, csúnyán megveri. Hogyan értékelhetjük ezt a tettet? Ebben az időben a rabszolgatartás még csak kialakulóban volt, teljesen szükségsszerű volt tehát, hogy kifejlődjön. A háborúk célja ek-

koriban a rabszolgaszerzés volt. Odüsszeusz és a többi király tehát haladó cél érdekében munkálkodott: foglyokat ejteni és rabszolgává tenni őket. Terzitészt, a nép hangját megszóltató katonát az Iliász szerzője nevetségesnek ábrázolja. Így a maga költői eszközeivel a haladást szolgálja. A trójai háború is minden bizonnyal ilyen zsákmányszerző vállalkozás lehetett, ma már bátran állíthatjuk, nem azért tört ki, mert a trójai király fia megszökött a spártai király feleségével.

A mükénéi kor hatalmas kőpalotái ebben az időben már romokban heverték, de a bennük felhalmozódott rengeteg kincs a katonai demokrácia uralkodó osztályának kezén maradt. A csodálatos aranykelyhek, vegyítő edények, a szebbnél szebb pajzsok, páncélok. Az uralkodó osztály rengeteg kincset halmozott fel. A bazilleoszok, királyok — egymásnál vendégeskedve — tömördek kincsel ajándékozták meg egymást akkor is, ha először találkoztak az életben. Ezt egyes történészek a cserekereskedelem primitív formájának tekintik. Így ajándékozta meg az Odüsszeiában Menelaosz király Télemakhoszt, Odüsszeusz fiát.

Ami a kor gazdasági életét illeti, legjelentősebb az állattenyésztés volt. Marhát, sertést, ludat és galambot tenyésztettek. Jelentős volt a kecske- és juhállomány is. Mindennek az értékét ökörben állapították meg. Az eposzokban 20 ökröt érő rabszolgányról olvashatunk. A szőlőtermesztés jelentősége is nagy. A homéroszi

hősök asztaláról soha sem hiányzik a vízzel vegyített finom bor, és gyakran áldoznak e nemes itallal „valamely nem múltó égi lakónak”. Az Odüsszeia egy részletében a kert trágyázásáról is szó esik. A kétnyomásos gazdálkodás ismert volt.

A rabszolgaság — mint fentebb már említettem — még csak kialakulóban volt. A rabszolgák a ház körül dolgoztak, a rabszolgánok — úrnők irányításával — szőttek és fontak. (Pl. az Odüsszeiában Pénelopé.) Nem ritkaság, hogy rabszolga és ura együtt dolgozik a kertben, meghitt, bizalmas viszonyban van egymással. (Pl. Odüsszeusz és Eumaios.)

Hogyan szórakoztak a királyok és a bazilleoszok? Gyakran hallgattak énekmondókat, akik lanton játszottak és énekeltek, rendszerint valamely zsákmányszerző háborúról. Jelentősek a katonák által énekelt kardalok is. Mivel ebben az időben ez a két műfaj volt a leggyakoribb, történészekben, irodalmároknak egyaránt felmerült, hogy az Iliász és az Odüsszeia ilyen kardalok és lanttal kísért háborús énekek gyűjteménye, egy vagy több tehetséges költő összeállítása.

Ismét elérkeztünk a nagy kérdéshez: egy ember volt-e Homérosz, kettő vagy esetleg több? Előbb keletkezett-e az Iliász, mint az Odüsszeia? Minden valószínűség szerint az Iliász keletkezett előbb. Embereszménye a harcos férfi, aki részt vesz a zsákmányelosztó népgyűlésen, fontos számára a harci dicsőség, minduntalan egyéni tetteit hangsúlyozza,

mint pl. Akhilleusz. Az Odüsszeiában tükröződik az a tengerjáró szellem, amely később a nagy görög gyarmatosítások korára lesz jellemző. A közösségi szemlélet a korai antik görög demokrácia felé mutat. Homérosz létezéséről, kilétéről a mai olvasónak a történészek, irodalmárok és régészek megnyugtató választ még nem tudnak adni. Számos tudós azt vallja — és e cikk szerzője velük ért egyet, — hogy nem is annyira Homérosz kiléte a fontos, hanem a két eposz: az Iliász és az Odüsszeia beható elemzése, történelmi, irodalmi, filozófiai, néprajzi, földrajzi és még sok egyéb fontos szempontból. Egyet azonban világosan kell látnunk: az Iliász és az Odüsszeia szerves egységet alkotnak, együtt olvashatók, tanulmányozhatók, hiszen az Iliász szereplőinek egy részével az Odüsszeiában újra találkozhatunk, sorsukat továbbra is nyomon követhetjük. Történészek és irodalmárok napjainkban szinte egybehangozóan vallják, hogy az időszámításunk előtti 8. század végére — 7. század elejére mindkét mű a mai végleges formájában már megvolt.

Szólnom kell röviden a valástörténészek és az ógörög filozófiával foglalkozók egyik kedvenc témájáról, az Iliász és az Odüsszeia csodálatos istenvilágáról. Mindkét műben két szinten játszódnak az események, a földön és az Olümpuszon. Ahogyan a földi emberek küzdenek, háborút viselnek, szerelmesek, becsapják egymást, veszekszenek, kibékülnek, ugyanígy cselekszenek az „el

(Folytatás a 23. oldalról)

nem enyésző olümposziak is”. Röviden tehát azt mondhatjuk, hogy az istenek világa az emberi világ égve vetített mása. A földön a megrokkant sánta katonából kovács lesz. Az istenek kovácsa, Héphaisztosz is biceg. Ahogyan a királyok és bazilleoszok feleségei bosszúsan szemlélik, hogy férjeik ágyasokká teszik a rabszolganőket, úgy Héra is rossz szemmel nézi Zeusz különböző szerelmi viszonyait. A trójai háborúban — miként a görögség, — úgy az istenek is két csoportra oszlanak, egyik csoportjuk az akhájok, másik a trójaiak mellett száll síkra. Az embereket és az isteneket mindössze egyetlen lényeges dolog különbözteti meg: az emberek a küzdelemben mindent kockára tesznek, a legdrágábbat is, az életüket. Egy-egy vállalkozásba belehalhatnak. Az isteneknek a harc, a küzdelem, a vitatkozás mind csak játék. Ha vannak is következményei, ezek csak átmenetiek, a legdrágábbat, az életet soha sem veszítik el.

A játék, az ambrózia, a nektár, a halhatatlanság, mindez az olümposziaké. Mégis az Iliász és az Odüsszeia szerzője a földi világot, az ember világát tartja igaznak és ábrázolja a küzdő embert, aki tudatosan vállalja sorsát és képes kockáztatni. Ilyen hős az Iliászban Akhilleusz. Ő lázad. Tudja, hogy élete rövid, ezért lázad először. Másodszor azért lázad, mert elvették zsákmányát, Brisziszt. Inkább választja a dicő halált, mint a hosszú, de dicstelen életet. Odüsszeusz nem tudhatja, hogy hazatér-e,

KÁRPÁTI TÜNDE

Egy élet muzsikája

Doráti Antal könyve

I. rész

MESTEREK

„... És itt állok a küszöbön, kissé zavartan, újfajta portékámmal. Ez az első eset, hogy nem muzsikálva jövök, hogy nem zenei hangokkal mesélem el, amit útköben láttam” — írja könyve előszavában Doráti Antal, a világhírű karmester. Több mint háromszázoldalas műve nemcsak zenészeknek, hanem minden világra nyitott embernek üdítő olvasmány. Élete történetét meséli, s közben a századelőtől napjainkig megelevenedik a történelem. Ismerőseink lesznek tolla nyomán példaképei, mesteri, karmesteri kollégái, itthoni és külföldi zeneszerzők. Anekdotái többet árulnak el egy-egy szellemóriás életéből, mint amit szakkönyvekből megtudhatunk. Életútja, melyen többször is végigsöpört a történelem viharos szele, a század szellemi arculatát mutatja.

1906. április 9-én született Budapesten, amaz éveket hívták „boldog békeidők”-nek. Művészcsaládból származott. Édesapja az opera hegedűse

de kockáztat. Őhöz kégyesebbek voltak az olümposziak, mint Akhilleuszhoz. E két hős az, kiket példaként állít a költő az olvasók elé. E témáról az Iliász végén található szép tanulmányában Devecsery Gábor részletesen ír, épp ezért nem is

volt, édesanyja kitűnően zongorázott. Gyermekkora a véget nem érő kamaramuzsikálások, beszélgetések, színházi próbák, koncertek nyüzsgő világában, a mindig nyitott pesti polgárház eleven szellemi légkörében teljesedett be. Sok-sok emléke közül szeretettel említi édesapjához fűződő bensőséges kapcsolatát, az örökös inspirációt, amivel ez a robbanó tehetségű és temperamentumú ember megajándékozta. Együtt tanulmányozták és játszották át Beethoven összes hegedű—zongoraszonátáját. Ez körülbelül úgy történt, hogy minden szonáta minden tételéből talán öt taktust eljátszottak. Ezek többszöri elisméltése után — amelyeket az apa egyre nagyobb dühvel és hevességgel kommentált, rendszerint elkergette fiát a zongora mellől, mondván, nincs eléggé fölkészülve. „Nem is voltam soha, főképp, az Ó mértékével mérve” — írja könyvében Doráti, hozzátéve, panaszának semmi jelentősége nincs, abból a négy ütemnyi kiabálásból, éneklésből, noszogatásból, gesztikulálásból, rábeszélésből eleget tanult egy

kívánok vele részletesebben foglalkozni.

Befejezésül Bodor Tibornak, a két eposz tolmácsolójának ezúton is szeretnék az olvasók nevében hálás köszönetet mondani.

Bódi Emese

egész életre. Zenei tekintetben felvilágosult ember volt édesapja. Nyíltságára jellemző az az eset, mikor egyszer vacsora közben a Kékszakállú bemutatóját vitatta a család, és a fiú meggondolatlanul megkockázott egy kicsinylő „bemondást” a darabban kapcsolatban, apja azonnal elküldte az asztaltól, hogy a konyhában folytassa a vacsorázást, mert — mondta — „szégyenteljes dolog olyasmiről becsmérő dolgot mondani, amit az ember nem ért.” Hirtelen fellobbanó természetét, kiváló memóriáját apjától, jó zenei hallását, füle kivételes tökéletességét édesanyjától örökölte. Első zongoraleckéit is tőle kapta. Tizenhárom évesen csellózni is megtanult, hogy beszállhasson a családi vonósnyégyesbe, ahol végigvették Haydn akkor ismert összes — 83 kvartettjét. Húgával a Beethoven-szimfóniákat négykezesezték, és a fellelhető dalirodalmat habzszolták, gyerekhangon énekelve Mozart, Schubert, Brahms opusait.

Hosszú lista kerekednék, ha elmondanánk, kik voltak hatással zenei fejlődésére. Legnagyobb mestereiről kell, hogy szó essék. Weiner Leo a zeneszek zenésze volt, és par-excellence zenésznevelő. Aggregény és magányos, szívében és agyában örököszen muzsikával teli. Kamarazenét tanított az Akadémián. De főleg izlést, minőséget, azt, hogy a zene magasabbrendű szolgálatában hogyan követelhetjük meg magunktól a maximumot, és hogyan kaphatjuk meg másoktól. Igen ám, de hogyan mutatta meg? Semmilyen hangszere-

nem játszott. A zongorán inkább csak botorkált. Egy hegedűt vagy csellót a kezébe venni sem tudott. És fizikai ügytelenségeinek eme tárházával állott szembe velük — az Akadémia növendékeivel, akik mind varázslói szerettek volna lenni hangszerüknek, sőt már egy kicsit azok is voltak. Mégis könnyedén tudta őket alakítani. Egyszer egy tehetséges ifjú zongorista lányt félretolt a hangszer mellől, hogy megmutasson neki egy részletet — mondani sem kell, egyetlen hang se volt a helyén, de a muzsikus azonnal megértette, mit kell tennie. Hegedűsöknek úgy játszott elő a Kreuzer szonátát, hogy a hegedűt és vonót az álla alá tett két ceruzával helyettesítette, s egy-egy ilyen bemutató után a frázis úgy született meg igazi vonóval játszva a hegedűkön, mintha újjászületett volna. Weiner legnagyobb dicsérete ez volt: „Magából idővel muzsikus válhat!” A második világháború kellős közepén barátai unszolták, hogy hagyja el az országot, mindent előkészítettek számára, de nem ment. Indoklása ez volt: „Ha itthon elmegyek a megszokott étterembe, és azt mondom Gyurinak, hogy hozzon nekem egy borjúszeletet, ő is pontosan tudja, mit akarok, én is tudom, mit kapok. Ki teszi ezt meg nekem Angliában?” Weinerről meséli könyvében Doráti az alábbi anekdotát. Még a jó békeidőkben, nagyszabásúan akarták megünnepelni ötvenedik születésnapját. A színhely a „felső négyszáz”-hoz tartozó család méltóságteli öreg palotája volt. Felvonult a

feudális múlt minden hivatalos dísze, pompája: libériás lakások, ragyogó pincérek, legfinomabb ezüst evőeszközök, porcelánok, hatalmas trakta, értékes borok, a vendégek eleganciájáról nem is beszélve. Weiner Leo a háziasszony jobbán ült. Alighogy kényelembe helyezte magát a székén, fölemelte a kanalát és gondosan törülgetni kezdte fehér damaszt szalvétájával, ahogy ezt, az általa látogatott nem-mindig-tiszta vendéglőkben megszokta. A háziasszony elképedt, súlyos pillantást vetett a főpincérre, mire az megvető pillantással illette a pincért, az ráfordult a lakájra, aki sápadtan másik kanalat hozott. Leo professzor alighogy megpillantotta az új kanalat, fölkapta és tisztogatni kezdte az asztalkendőjével. Ugyanaz a színjáték megismétlődött háziasszonytól lakájig, csak még nagyobb sietséggel és izgalommal. Amikor a harmadik kanál tisztogatása is kezdetét vette, a pantomim hisztérikus kereteket öltött. Megérkezett a negyedik kanál is. Leó ekkor a lakáj felé fordult és napsugaras derűvel azt mondta neki: „Mit gondol, fiam, én fogom megtisztítani az egész nyavalyás ezüstkészletét?”

Másik példakép: Kodály Zoltán. Kétszer volt növendéke — saját szavai szerint — „először, mikor Ő tanított, másodszer, amikor megértettem a tanulatkat”. Összhangzattant, formantant, ellenponttant, hangszerelelést és esztétikát adott elő. Mélységes volt a tudása. Dorátira személyes varázsa hatott leginkább, emberi kisugárzása.

Tanórái nem nélkülözték a humort sem. Egy ízben begipszelt karral jelent meg Doráti az órán.

— Mi történt magával?

— Eltörtem a karomat.

— Hogyan?

— Leestem a lóról.

— Miért szállt fel?

Ingerült lett a fiatalember.

— Tanár úr, az ember nem ülhet örökké!

— A lovon egyebet mit csinált?

Legfőbb tanítása volt, hogy a növendékek maguktól teljes odaadást követeljenek meg. „Mindenki hozza el a maga tégláját!” — most, ötven évvel később Doráti így toldja meg Mestere mondását: „És ne foglalkoztasson bennünket, hogy a téglá a fal melyik részébe kerül!” A nem látható téglá ugyanolyan lényeges része az épületnek, melyet fel emelni segít, mint amelyiket már messziről látunk.

A harmadik Mester: Bartók Béla. Lényegében jelen volt Doráti egész életén át. Szegénységben élt és halt meg ez a géniusz. Amerikai szegénysége nem volt nagyobb az itthoninál, csak nehezebb volt elviselni. Hosszú, súlyosbodó betegsége legyöngítette, a felkínált állásokat nem fogadta el. Doráti emlékezéseiben meglevenedik Menuhin szólóhegedűszonáta rendelése, és a bemutató sikere. A zenekari koncerto Koussewitzky által kitervelt és végbevitt előlegügye a következőképpen történt. Az elegáns világhi meglátogatta a majdnem csontvázvá foygott, óriás szemű, kórházi betegágyán fekvő Bartókot. Rögön

a beszélgetés elején megtette ajánlatát, melyben kompozíciót kért a szerzőtől, zenekari műre.

— De nézzen rám, Mr. Koussewitzky, én már nem vagyok többé önmagam. Hogy tudnék ebben az állapotban új művet komponálni Önnek?

— Sose izgassa magát, Mr. Bartók — mondta Koussewitzky a maga híres orosz angol-ságával —, Ön írja darab, amikor érzi magát jobban!

Bartók nagyot sóhajtvá mondta, hogy ezt bizony örömmel megtenné.

— Akkor mindenben meg egyeztünk — mondta Koussewitzky. Ezzel elővette a csekkönyvét, és elkezdett turkálni benne.

— Ó nem! — emelte fel sovánny kezét Bartók — csak akkor fizethet nekem, ha befejeztem a darabot!

Mire Koussewitzky gyors pillantást vetett Bartókra és még gyorsabb gondolatvillanással azt felelte:

— Sajnálom, Mr. Bartók, megrendelés-feltételek köteleznek, hogy fél-megrendelési öszszegről csekk állítsak ki, amikor megrendelés történik.

Bartóknak így már nem volt kitérője. Kottapapírt hozatott. A munka olyan jót tett neki, mielőtt befejezte a művet, elhagyhatta a kórházat.

A bemutatóról számos történet keringett. A bostoni szimfonikus zenekar tagjai mesélték, mikor Bartók a főpróbára megérkezett, Koussewitzky azt mondta: „Mr. Bartók, ha bármilyen megjegyzése van, kérem, ne habozzék, azonnal szóljon!” Bartók ezt köszönettel tudomásul vette. Még négy-öt

ütem sem ment le, már fel emelte a kezét és valamit mondott a karmesternek, persze suttogva. Tíz ütem — újabb félbeszakítás. Két ütemmel utána a harmadik. És így tovább. Húsz perc elteltével még az első tétel közepénél sem tartottak. Koussewitzky azt mondta: „Mr. Bartók, talán inkább elővehetne papír, ceruza, és följegyezhetné megjegyzéseit, amint haladunk. A végén mindent elmond, amit kíván”. A zenekar tagjai látták, hogy Bartók lázasan jegyez egész idő alatt. Mire vége lett, még egy darabig irdogált, majd a kimerült, hajlott hátú és lábait vonzó Koussewitzkyval a karmesteri szobába mentek, ahol eltűntek. A szünet szokatlanul hosszú ideig tartott. Amikor végre megjelentek, a kép egészen más volt: Koussewitzky ment elől könnyed, rugalmas léptekkel. Bartók meg kedvetlenül kullogott utána. Ekkor a karmester fellépett a dobogóra és bejelentette:

— Uraim, Mr. Bartók mindennel egyetért.

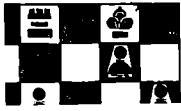
(Folytatjuk)

FELHÍVÁS NYELVTANFOLYAMOKRA

Folyó év őszén szövetségünk angol, német és orosz nyelvű, alapfokú nyelvtanfolyamot indít budapesti székházunkban.

Jelentkezni lehet Seres Gáborné kulturális főelőadónál vagy Pinviczki György megyei titkárnál szövetségünk címén: Budapest XIV., Május 1. út 47. 1146.

A jelentkezéseket írásban kérjük!

Nürnbergben jártunk

Június 28-án 12 „dühös ember” és egy civil útitárs ült fel a vonatra Bécs felé, hogy revansot vegyen a bajor válogatotton az egy évvel ezelőtt Budapesten elszenvedett vereséért. Emlékezetes, hogy akkor 8,5—7,5 arányban maradtunk alul.

Az olimpiai csapat tagjait még az a vágy is fűtötte, hogy bebizonyítsuk, **nem vagyunk** gyengébbek az NSZK olimpiikonjainál, bár ők ott az előkelő 4. helyen végeztek, mi pedig a 9. lettünk.

Delegációnkat Péczka János vezette, tagjai pedig az edző, Erős Pál, Rév Miklós, Nemes György, Voján István, Aufferberg Emil, Dénes József, Batthányi Béla, Lévai József, Hajdú József, Hosszú Vilmos és mint turista, Wiedner István voltak. Menetrendszerinti pontossággal érkeztünk Bécsbe, majd gyors átszállás következett és máris robogott velünk a vonat Nürnberg felé.

Az esti órákban meg is érkeztünk. A pályaudvaron vártak már reánk Hans Wolf úr és felesége. Wolf egyik vezetője a helyi sakkörnek és tagja volt a tavaly Budapesten járt csapatnak is. Ő és felesége egész idő alatt a „házigazdánk” volt, igazán megtettek mindent annak érdekében, hogy jól, kellemesen érezzük magunkat. Fáradtságot nem kímélve törődtek velünk. Ezt, ezúttal is, ismételtelen köszönjük.

Este azután kivittek bennünket szálláshelyünkre, amely egészen a város szélén volt.

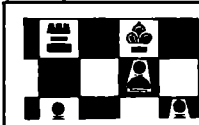
Másnap délelőtt volt egy kis időnk, hogy alaposabban körülnézzünk, hova is hoztak bennünket, hol is lakunk. Ekkor aztán csak ámultunk-bámultunk! A „Berufsvoerderungswerk”-ben — ez volt kiírva a kapunkra — volt minden, mi sportolónak szem-száj ingere! Találtunk uszodát, kuglipályát, billiárd asztalokat, rex asztali focit, társalgót, eszpresszót, szaunát. Szinte zavarba jöttünk, hogy most sakkozni fogunk vagy inkább úszni?

A szállodarész is különleges volt a maga 8 lakószintjével. Nem találtuk a lépcsőházat, mert le volt zárva. Ezzel szemben működött 4 gyorslift, „kénytelenek voltunk” azon közlekedni. Az önkiszolgáló étteremben viszont gyorsan megtaláltuk magunkat!

Szombat délután lejátszottuk az első fordulót. A német csapat csaknem azonos volt azzal, amelyik itt járt Budapesten. Így az olimpián részt vett játékosaikból csak Zier hiányzott. Az első táblán Erős ismét Heinrichel találkozott, mint Budapesten. Első mérkőzésükön Heinrich megúsza az időzavart és megmenekült döntetlennel. A második táblán Rév sajnos elég simán kikapott Jagdhubertől. A harmadikon Nemes a mérkőzés legnagyobb „ziccerét” hagyta ki Lindenmayer ellen. Teljesen nyeresre álló játszmáját fokozatosan elrontotta és elveszítette. A negyedikon Voján ellen csatasorba állt a veterán Zeitler. Igazolta

jó hírét, szép kombinációval nyert. Örömet okozott, hogy Dénes az ötödik táblán a 20. lépésben becsapta és legyőzte Joast. A hatodikon Wild minőségelnyős végjátékot hagyott félbe Aufferberg ellen, a függőlépés azonban gyenge volt és ez a játszma döntetlennel ért véget. A hetedikon Batthányi világgossal az ismert szicíliai védelemben igen gyengén játszott Engl ellen és gyorsan veszített. A nyolcadikon Lévai „udvariatlanul” legyőzte Wolfot. Így az első forduló eredménye 5—3 volt a németek javára. Bizony jobb lett volna úszóversenyt tartani!

Másnap azonban kedvezőbben alakultak az események. Erős sötéttel legyőzte Heinrichet, aki szokásos módon időzavarba került. Rév szép támadó játszmában lesöpörte Jagdhubert. Nemes ismét közel került a győzelemhez, de ezúttal is csak döntetlent ért el. Voján ismételtelen bemutatta kombinációs készségét és kivágta magát rosszabb állásából, bravúrosan legyőzte Zeitlert. Aufferbergnek megint minőséghátránya volt, amely azonban ezúttal is elegendő volt a döntetlenre. Dénes viszont sajnos saját magát verte meg néhány felületes lépéssel. A Batthányi helyére beállt Hajdú sem tudta megállítani Engl-t, aki így ezúttal ismét 2—0-ra nyert, mint Budapesten. Lévai izgalommentesen hozta a döntetlent a Wolf helyére beállt, annál sokkal erősebb és nemzetközileg is ismert Sand ellen. Ezzel a második fordulót 4,5—3,5 arányban megnyertük. A mérkőzést összesítésben viszont elveszített-

tük ugyanolyan arányban, mint Budapesten, 8,5—7,5-re.

Az összecsapás ismét szoros eredményt hozott, amelyet egy kicsit jobb összpontosítással és jobb kombinációkkal meg is nyerhettünk volna, mert Nemesnél elúszott 1,5 pont. Így a két forduló után továbbra is „dühösek” maradtunk, igaz saját magunkra. Olimpiai csapatunk végül is 4—4 arányú döntetlent ért el, amely lényegében azonos az olimpiai 2—2 arányú eredménnyel. Igaz,

hogy ott Zier játszott, itt viszont Zeitler. Kiemelkedett Erős 1,5—0,5 arányú győzelmével.

Másnap kellemes városnézéssel vigasztaltuk magunkat. A kb. félmillió lakosú város érdekes ötvözete a múltnak és jelennek. Középkori hangulatot áraszt a régi császári palota, ahol egykor Rótszakállú Frigyes uralkodott. Itt láthatuk a világ második legrégebbi globuszát, amelyre már Amerika és Ausztrália körvonalait

is felvázolták. Jártunk Albrecht Dürer — a híres német festő — házánál, felmáshztunk a magas kilátótoronyba, nem kimélve tüdönket és cipönket. De volt alkalmunk sétálni a modernebb városrészekben is, metrózni, áruházak forgalmát látni.

Július 2-án azután Bécsen keresztül hazatértünk egy érdekes, emlékezetes 50⁰/₀-os sporteredményű kirándulás élményeivel.

Molnár István

Úttörő élet

Kedves pajtások!

Az idei úttörőévben is az úttörővezetők VIII. országos konferenciájának határozata szellemében dolgozunk. A közösségi programok megvalósítása jól szolgálja, hogy a kisdobosok és az úttörők napi élményeik által kötődjenek örsükhöz, rajukhoz, csapatukhoz, egész szövetségünkhöz.

Az idén kiemelt évforduló lesz úttörőszövetségünk születésnapja. 40 éves mozgalmunk születésnapját köszönti az 1985—86-os úttörőévben a Magyar Úttörők Szövetségének másfél millió tagja, és az egész magyar társadalom.

Az ünneplés tartalmát múltunk tisztelete, jelenünk feladatainak vállalása és jövőnk alakításának szándéka adja.

Erősítse a gyermekben: az úttörőmozgalom általuk és értük van. Mint 40 éves története során, napjainkban és ezután is akkor fejlődhet, gazdagodhat, ha tagjai magukénak

érezik a közösséget, ha meggyőződnek arról, hogy az úttörőszövetség a gyerekek mozgalmá, általuk működő szervezet.

A hagyományos indítás szeptember 29-én a csapatzászló ünnepén volt.

Új akció, a „Születésnap stáféta”, mely egy közösségi játék, ahol az örsök, rajok adnak tovább egymásnak feladatokat, és egymás között értékelik is azok teljesítését. Mindig tovább, míg végül az utolsótól érkezik a feladat az úttörőév adott szakaszának végéhez közeledve, az indítóhoz. Ezek az egyéni tennivalók jó, ha beépülnek az egész évi próbafeladatokba.

A feladatok konkrét kidolgozása még ránk vár, csak a javaslatokat adja az Országos Úttörőelnökség.

A továbbiakban igen fontos teendők lesz csapatunk történetének megismerése és továbbírása.

Ünnepeink és hagyományos programjaink mellett („Ki mit tud?”, akadályverseny, farsang stb.) a legjelentősebbnek ígérkezik az **úttörőhét 1986.**, melynek programja még szintén módosulhat. Lesz benne a csapat által rendezett műsor, lesz kerületi, illetve budapesti program is.

Végül pedig a „Vakáció-akció”, ami már a vidám úttörőnyár lesz, sok játékkal, fürdésel, kirándulással.

E szép és tartalmas programból válogatva, s további konkrét feladatokkal megtöltve, szeptember első heteiben készül el csapatunk munkaterve, a gyermekek és felnőtt úttörővezetők közreműködésével. Várjuk ötleteiteket, javaslataitokat, s mindenkinek erőt, és jó egészséget kívánok az idei úttörőévben is!

Fényi Endréné
csapatvezető

Kedves Olvasók!

Örömmel értesítjük Önöket, hogy a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége 1986-ban számítástechnikai alapozó tanfolyamot szervez. Általános tapasztalat az, hogy a számítástechnika iránt társadalmunkban széleskörű érdeklődés mutatkozik. Tanfolyamunk ezt az igényt hivatott tagságunk körében kielégíteni, ezért a számítástechnikai alapozó tanfolyamot nagyobb létszámmal indítjuk. Az alapozó tanfolyam után a programozásra alkalmas és azt hivatásul választó személyek részére — a konkrét lehetőségek alapos figyelembevételével — szakmai továbbképzést kísérelünk meg.

Az alapfokú tanfolyamra jelentkezők felvételi beszélgetésen vesznek részt, mellyel az a célunk, hogy fény derüljön az egyes jelentkezők általános műveltségére, a téma iránti

érdeklődésére. Az alapfokú tanfolyam időtartama kb. 3 hónap, heti 2×3 óra a koraesti órákban.

A jelentkezés feltételei:

- pontírás-olvasás alapos ismerete,
- középiskolai érettségi,
- felső korhatár 40 év,
- a tanfolyam részvételi díja 500 Ft.

A jelentkezéseket írásban Nyúl Győző elvtárshoz, az oktatási bizottság elnökéhez 1985. december 1-ig szíveskedjenek eljuttatni.

A felvételi beszélgetés ideje 1986 január első fele.

Szállás biztosítása a résztvevőknek csak rendkívül korlátozott mértékben lehetséges. Amennyiben a vidéki jelentkezők közül több nyerne felvételt, részvételük csak akkor lehetséges, ha a szállást saját maguk megoldják.

Dr. Bódi István
főtitkár

TÓTH MÁRIA

Történelmi vetélkedő II.

Tisztelt versenyzők!

Tegyék időrendi sorrendbe a következő minisztereket.

Bárdossy László
Dálnoki Miklós Béla
Darányi Kálmán
Dinnyés Lajos
Imrédy Béla
Kállay Miklós
Lakatos Géza
Nagy Ferenc
Szálasi Ferenc
Sztójay Döme
Teleki Pál
Tildy Zoltán

A megfejtéseket ismételtelen a Braille-könyvtár címére kérjük (Bp. 1146 Május 1. út 47.) a lap kézhez vétele után két héten belül.

43 éves nemlátó férfi vagyok. Foglalkozásom zenész. Lakásom van, rendezett anyagi körülmények között élek. Keresem azt a hasonló korú, finom lelkű gyengénlátó nőt, aki hűséges élettársam lenne.

Leveleket „Nehéz a boldogságtól búcsút venni” jelígre kérek szövetségünk Csongrád megyei szervezetének címére: Szeged. Bocskai utca 11. 6721.

★

178 cm magas, 52 éves nyugdíjas sorstársunk házasság céljából megismerkedne 45—55 év közötti hölgyvel, akinek lakása van. Leveleket az alábbi címre kér: Ruzics Imre, Szombathely, Aréna u. 1. 9700.

Komfortos lakással, nyugdíjjal rendelkező egyedül élő sorstársnő férjhez menne 68—74 év közötti férfihoz. Cím: Gotthard Lázárné, Budapest VII., Asbóth utca 22. III. 1. 1075.

★

Eladó 3000 forintért egy szovjet gyártmányú közép- és hosszúhullámon, valamint URH sávon működő, hálózatról is üzemeltethető, beépített mikrofonos rádiómagnó három üres kazettával és teljes felszereléssel, a készülék garanciális.

Cím: Bogyó Károly, Csökmő, Kossuth út 135. 4145.

64 éves, sovány testalkatú, kevés látásmaradvánnyal rendelkező özvegy sorstársnő korban hozzáillő férfi ismeretségét keresi élettársi viszony vagy házasság céljából.

Cím: Szeles Józsefné, Keszthely, Bem József u. 24. 8360.

★

Vidéki nagyvárosban összkomfortos lakásban élő 63 éves elvált asszony vagyok. Korban hozzám illő, intelligens férfi ismeretségét keresem házasság vagy élettársi kapcsolat céljából. Leveleket „Glória” jelígre kérek a szerkesztőségbe.

★

Magán kisiparos gyakorlott kefebehúzó keres. Válaszleveleket a szerkesztőségbe kér.

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenei rovat

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

Seres Gáborné: Kulturális rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

Seres Gáborné: Női rovat

Dr. Jáksó László: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

<i>Lak István:</i>	ELNÖKSÉGI ÜLÉS	1
	MEGYEI SZERVEZETEINK ÉLETÉBŐL	2
<i>Dr. Pálhegyi Ferenc:</i>	A LÁTÁSSÉRÜLTEK PÁRKAPCSOLATAI	4
	TÁJÉKOZTATÓ A VIETNAMEI VAKOK SZÖVETSÉGÉNEK	
	TEVÉKENYSÉGÉRŐL	7
	LEGYÜNK OTT ÉS CSINÁLJUK MI IS	8
	RÉZSUT LÁTJA A VILÁGOT	9
<i>Seres Gáborné:</i>	SZERELEM	10
<i>Gerdelics Ferenc:</i>	„KRESZ” TESZTLAP	13
<i>Orliczki János:</i>	A NEMZETKÖZI JOG FOGALMA, TÁRGYA, ALANYAI	15
<i>Kiss János:</i>	A VÉRALVADÁS GYÓGYSZERES GÁTLÁSA	16
	VAK KÖLTŐK VERSEI	17
<i>Nagy Istvánné:</i>	HARCI JÁTÉKOK	18
<i>Bódi Emese:</i>	AZ ANTIKVITÁS NÉPSZERŰSÍTÉSE	21
<i>Kárpáti Tünde:</i>	EGY ÉLET MUZSIKÁJA	
	(DORÁTI ANTAL KÖNYVE)	24
<i>Molnár István:</i>	NÜRNBERGBEN JÁRTUNK	27
	ÚTTÖRŐ ÉLET	28
<i>Tóth Mária:</i>	TÖRTÉNELMI VETÉLKEDŐ II.	29

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

FŐSZERKESZTŐ: DR. JÁKSÓ LÁSZLÓ

FELELŐS KIADÓ: DR. BÓDI ISTVÁN FŐTITKÁR

SZERKESZTŐ: BARNA ZOLTÁN

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF

FOTÓ: HOLLÓSY ZOLTÁN

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

50 5061 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor vezérigazgató

0209-6765

